

OKOL

ČASOPIS PRE ZÁBAVU A POUČENIE.

Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
MIKULÁŠ ŠT. FERIEŇČÍK.

Roč. IX.

Turč. Sv. Martin, 30. septembra 1878.

Číslo 9.

Generaladjutant Alexander Dondukov-Korsakov.

K horám.

K vám vznášam svoje túžobné zraky,
 Vy voľné hory nevolného rodu,
 Veď u vás vidím len obraz taký,
 Vidiny svatej čo vzal podobu!
 Nad vami svetlo všesvetov svieti, —
 A či to pán dub, a či sluha ker,
 Jedno, každému lúč jeho letí,
 A nehynie tmou žiaden syn Tatier!
 Pod vami roveň bohatstvaplňá,
 Kvet, tráva, stádo, zlatklasá vlna,
 Ktorú potok váš žitím nadája,
 V láske tu vyššie s nízkym sa spája.
 Pokojne kvitne krása spanilá
 V maecenom dubov stoletých lóne;
 Tu nezčmára zášť, čo jar zbarvila,
 Tu nik nesycí, keď lístok stone;
 Hodnoty orol svojej vedomý
 Letí ta, kde mu sláva sa núka;
 Sláviček skromný v nížučkom stromí
 Žialik svoj peje, až srdce puká. —
 Haluz v haluzi v bratskom objatí
 Stoja susedia, priatelia duby;
 No, kto jednoty spolok ten svatý,
 Či asnáď príval, víchor pohubí?! —
 Padne jeden-dva, a čo ostatné —

Nápadom divým postavy statné
 Jejich vysmejú sa nemo! —

Krásne ste v svojej voľnosti hory,
 Duch môj sa do vás s úľubou norí;
 Len jedno mi žal v noci jak vo dne,
 Že voľné ste síe, lež nesvobodné! . . .
 Pieseňka vaša len vtedy zneje,
 Keď z vonku vetrik lístím zaveje, —
 Aká to biedna pieseň svobody!

Hoj, keby Tatier ožily hory,
 Keby voľnosti hly sa obrazy,
 „Hurráh“ zvolaly nezlomné sbory,
 „Náš štít svobode cestu nech razí!“ —
 — — Lež netraste sa! — Hory nemo stoja,
 Tichá jích pieseň, nie ako do boja! —

K vám vznášam svoje túžobné zraky,
 Vy voľné hory nevolného rodu!
 Objasniť srdce zastreté mraky
 Spechám v obraze krásnu hospodu . . .
 Oh, poďte ľudia, poď ľudstvo celé
 V ten chrám pokoja lúbiť sa vrele;
 Tu z bratstva čaše svätého pitia,
 Z letného kúru dymky pokoja
 Zrodí sa ľudstvo nového žitia,
 Tá živá hora . . . vidina moja!!

G. Čakovský.

Hrobár.

Prvý kope hrob chlap usilovný,
 Ozaj — jak mu je v srdca okolí?
 Do služby stať u smrti kráľovny,
 Smrť si vyslúžiť — či ho nebolí?!

Horkáže bolasť, — veselo spieva,
 A múdrym také dumy necháva,
 Len s prácou náhli, bo jeho deva
 V zahradke svojej ho očakáva. —

Práca hotová — a hrobár mladý
 Ztiera pot z čela a sberá rýle;
 „Zajtrá nebohý ta dnu sa vsadí“
 Prehodí ešte — sta z dlhej chvíle.

*

A zase kope hrobár ten mladý,
 Ale nespieva viacej veselo,
 Kope, jakoby nemal už vlády,
 A vážne mračí jeho sa čelo.

Nespieva viacej, a chrýpky nemá
 Kope clivo a kyprá mu sila! —
 Ach, lež nevesta jeho je nemá,
 A čo ju kope, to jej mohyla!

Práca hotová, a hrobár mladý
 Do hĺbín hrobu smutno sa díva,
 Po tvári potu prúd sa mu hadí,
 Obdial na zemi rýl odpočíva.

„Zajtrá Ťa ľud sem do domu vsadí,
 Bys' mala pokoj, privrem ja vráta:
 Kým sa čas k našej svadbe omladí,
 By doniesol Ti mladého zata!“

*

A zase kope hrobár už starý,
 A zas veselo, jak dávno, spieva,
 Práca — nepráca, lahko sa darí,
 Oh, veď tam kope, kde spí mu deva! . . .

Obloha jasná, mesiacik svieti,
Hviezdy sa z neba dívajú jasné,
Vetrik cintorom hravo si letí, —
No hrobár nedbá na zjavy krásne:

Ach, veď dost zažil už jejich krásy,
Inej radosti v ústrety hladí,
Na ktorú čakal po dlhé časy,
Ktorá mu ujšla, kým bol svet mladý.

Práca hotová — a hrobár starý
Na hlboké dno nemo sa díva,
Úsmev pokoja dlie mu na tvári,
Jak nevinniatku, keď sladko sníva.

A prehovoril: „Omladil sa čas,
Ku našej svadbe tu je hodina,
Už mladoženích Tvoj tu Ti je zas,
Nastáva sobáš — — dlhá hostina . . .

V tomto kostole vernosť nám ruky
Na večné veky do vedna spojí;
Tu budeme žiť bez všetkej muky,

Tu nás už viacej smrť nerozdvojí!“
A starý hrobár vzal ryl svoj k sebe,
Vyronil slzu žiaľ- či radosti,
Lahol do hrobu — pozrel na nebe —
Umrel podivín — no česť vernosti!

G. Čakovskij.

V zákutí sveta.

Poveš.

(Pokračovanie.)

Minul maškarný ples, a nám kamarátom, ako usporiadateľom jeho, dobré služby vykonal. Chvály sypaly sa na nás, a keby sme v tomto úchvate boli akúkoľvek zábavu navrhli, každá bola by s nadšením prijatá bola. Nezdarený výlet padnul úplne do zapomenutia po maškarnom bále, ako zaniká i tá najhustejšia hmla po východe slnka.

Ale i my dostali sme chuti k novým zábavám, a hneď druhý deň po bále, kým ešte u nás boli cigáni, usporiadali sme sankovicu do Zábudia, pojali hudbníkov sebou, a tam zase tančili a zabávali sme sa do pol noci. Potom ale pri faklách so spevom vracali sme sa nazpät.

„Kým je železo červené, kuj,“ hovorí slovenské príslovie, a my sme sa toho držali. Šťastie naše bolo, že i mimo nás to príslovie malo mnoho ctiteľov a ešte viac ctiteľkyní ohľadom zábav. A toto priaznivé rozpoloženie sme my dobre vedeli vykoristiť v prospech veselého fašangovania.

A už darmo je to, nech kto chce čo chce hovorí, ja som toho pevného presvedčenia, že nič tak neprospeje rozkvetu a rozvoju ľúbosti, nežli nevinné zábavy mladosti. To sa aspoň u nás veľmi skvele dokázalo. A keby ten fašang nebol tak veľmi krátky býval, neviem, neviem, či by nebol nasledovalo ešte i niekoľko svadiieb. Aspoň čo sa mňa týka, ja som bol pevne odhodlaný pri najbližšej

príležitosti urobiť rozhodný krok, pevne súc presvedčený, že nepotkám sa so žiadnou prekážkou, ani pri panne Eleonore, ani pri jej rodičoch.

A zdá sa, že takto smýšľali i moji ostatní kamaráti.

Prišiel pôst, koniec veselým hlučným fašangovým zábavam. Teraz už len domáce tiché zábavy nasledovali. Ale za dlhé časy náš maškarný ples bol predmetom rozhovoru celého mesta.

Tetka Madlenka riastla od radosti, že jej, a nič jínš len jej návrh tak skvele vypadnul, a preto pri každej príležitosti na tento predmet obracala reč. A keď tak pohromade sedely niekoľké panie, pozpomínalo sa tu všeličo, ako je to už obyčaj.

„Ja len to dosiaľ neviem pochopiť,“ hovorila Marienkina pani matka, „kde sa vedela podieť tá veľiká pálená torta, ktorú som ja poslala, lebo ani na našom stole, ani na jíných, ako som sa prezvedela, nebolo z nej ani znáčku.“

„A veru môjho moriaka tiež nikto nevidel na myse,“ pokračovala mamička Žofkina, „a bol veru závažný, z toho mohlo byť na každom stole.“

„Jaj duše moje,“ poznamenala tetka Madlenka, „to pri takých príležitostiach nebyva jínáče. Veď si len pomyslíte na tie rozličné maškary, na tých divých horných ľudí, ode-

tých v smrekové ihličie, na tých všelijakých Čínanov, Paflagoncov, a Bôh zná akých Iudozrútov, a potom uveríte, že tí veru sotvy čakali, kým ku stolom usadení budú, ale už skôr, či s vysokým dovolením lebo bez neho, neviem, dostať sa mohli do komôr, kde uložené boly tie rozličné maškrtky.“

A poznamenanie to bolo na čase. Tetka Madlenka to dobre znala, že zo zásob blahosklonne venovaných všeličo nevyskúmateľným spôsobom zmizlo. Ale o tom hovorí už i preto nechcela, aby nepadnul tien na samý bál. A takýmto spôsobom chcela obrátiť to, čo stať sa nemalo a predsa sa stalo, aspoň v žart, aby urobený bol koniec žalobám a ponosám, a asnaď i nasledovať mohúcim nechutným klebetám a pomlúvám.

„Ja by som ale, panie moje!“ pokračovala tetka Madlenka jej dôrazným, presvedčujúcim, ale i odpor nedopúšťajúcim určitým hlasom, „niečo jiného chcela vám navrhnúť.“

„A čo takého?“ ozvalo sa z niekoľkých úst.

„Všetky uznávajú, a uznávajú to i všetci tí, ktorí účasť vzali na našom maškarnom bále,“ hovorila ďalej, „že naši mladí Iudia, ktorí, netreba mi jich menovať, znáte jich do jedného, nadobudli si veľiké zásluhy sriadením toho plesu.“

„Pravda! tak je! to uznáva priateľ i nepriateľ! o tom nikto nepochybuje!“ a podobné výrazy sprevádzaly reč Madlenkinu.

„Ačpráve — keď uvážime dobre vec —“

„Má to asnaď byť pochybnosť o tých zásluhách?“ opýtala sa mamička panny Ernestiny.

„Nie — len uznanie každému jeho zásluhy. A to je tuším celkom spravodlivé.“

„No veď proti tomu nikto nič nenamieta.“

„No dobre tedy. Nuž vidíte, panie moje, spravodlnosť požaduje, aby uznaná bola i zásluha pôvodcu toho bálu.“

„Pôvodcu? nuž veď to sú vari tí mladí Iudia —“

„Pôvodcom je ten, kto urobí návrh. A maškarný ples navrhla som ja.“

„Ty? Madlenka ty? tvoja to bola myšlienka? ach dušička, dovoľ, nech ťa objímam a bozkám.“ A radom všetky bozkávaly tetku.

„No kto by si to bol pomyslel, že naša Madlenka i na také veci ešte pomýšľa.“

„Nemá detí, nemá starostí — mne by to veru akživ nebolo napadlo.“

„A veru ani mne!“

Ako z tohoto každý vidieť môže, tetka Madlenka bola toho presvedčenia, že návrh maškarného bálu bol jej výlučným majetkom. My, ktorí sme vedeli, že je tomu nie tak, a znali, akými cestami dosiahnuté bolo, že ona ten návrh urobila, my alebo mlčali sme, alebo ešte podporovali sme to, čo tvrdila tetka Madlenka.

Znali sme veľmi dobre, že hovoriť proti nej, vzbudilo by večné nepriateľstvo, a toho každý sa vystríhal. A mal veru i prečo!

A tak tetka Madlenka slávená bola ako navrhovateľka zdarne a ku všeobecnej spokojnosti odbyvaného plesu.

Keď utíšilo sa vrelé na javo dávanie úcty a povďačnosti, pokračovala tetka Madlenka ďalej.

„Keď hovorím, že som ja navrhla ten bál, tým nechcem tvrdiť, že nikto nič neurobil; nechcem umenšovať ničie zásluhy. Ba zrovna vyznávam, že veľiké sú zásluhy našich mladých Iudí, a to síce po prvé preto: že pristrojili veľmi utešenú zábavu pre vaše dcéry; po druhé pre vás a pre nás starších, ktorí sme sa s mládežou znamenite zabávali; po tretie preto: že zavdali príležitosť pozvaním okolitých hostí, aby naše mesto poznal i ďalší svet, a tak získali dobrú povest nášmu slavnému mestu. Sú to, ako hovorím, veľiké zásluhy, a jeden pán zo stoličného mesta slúbil mi svätosväte, že on veru o našom meste a o tom bále veľmi pochválne písať bude do novín.“

„Čo? Jedlovo v novinách? — náš bál v novinách? ach! na ostatok tam zpomínané budú i naše dievčatá! ach! ach! to je niečo neslýchaného. Len keby sme tie noviny dostaly, aby sme to i čítať mohli.“

„Ten jistý pán mi prisľúbil, že akonáhle jeho zpráva vytlačaná bude, postará sa o to, aby sme ju dostaly!“ riekla na to tetka Madlenka.

„Ach! to je pekne! to je krásne! dojista tam zpomenuť bude i stolovanie! ach! neomylné, na to sa nezabúda!“

„Veď ale o mojej torte nebude reči, keď nebola na stole. To je predsa hrúza, kde sa tá len podieť vedela.“

„Ani o mojom moriakovi, keď zmiznul.“

„To vám ja už duše moje,“ poznamenala na to Madlenka, „neviem povedať, čo v tých novinách bude lebo nebude; to uvidíme až potom, keď jich dostaneme. Teraz by som len to vám chcela odporúčať, žeby vari bolo slušné, keby ste vy, ako mamičky dievčat, ktoré sa tak výborne zabávaly, niečo usporiadaly na odmenu tým mladým ľuďom, čo si toľko práce vzali, aby ten maškarný bál tak skvele vypadnul, ako naozaj vypadnul.“

„Nuž a čo? čo že by si nám radila?“

„Hia, to už vy samy si rozmyslite. Vy najlepšie vedieť budete, čo a ako ustrojiť máte. Tu je ťažko niečo radiť,“ odvetila Madlenka, dobre vediac, že konečne ju neminie urobiť návrh, keď že ostatnie panie bez jej vlivu sotvy by sa na niečom ustálily, ale každá vystupujúc s vlastným návrhom, za tento by sa zasadzovala, a tak zavdaná by bola len hádkam a škriepkam príležitosť.

„Nie! nie!“ volaly panie, „ty to najlepšie rozumieš. Len povedz, čo a ako urobiť máme. Ochoťne splníme, čo žiadaj, budeš.“

„No dobre tedy, vám k vôli urobím to, ale si ešte musím rozvážiť.“

Tetka Madlenka dobre vedela, čo má navrhnuť. Aby si ale panie nemyslely, že u nej návrhy bez všetkej práce a namáhania len akoby z rukáva sa sypú, preto odoprela to hneď urobiť, a vyžiadala si lehotu na rozmyslenie.

Nuž ale nebola to dlhá lehota. Lebo o niekoľko dní po tomto zasadnutí prekvapení sme boli peknými pozvankami práve ku tetke Madlenke na večierky. Prekvapení preto, že trebárs sme každý deň jedon lebo druhý navštívili Madlenku, ona ničím neprezradila, že sa niečo strojí. A naše krásotinky tiež zachovaly úplnú mlčanlivosť, či z naloženia mamičiek a či asnaď preto, že ani samy nevedely, čo sa pripravuje.

Janko Krupec sotvy že dostal pozvanie, hneď bežal k tetke Madlenke opýtať sa: čo to má byť? — Ale ako nám hovoril, tetka Madlenka nie len že mu ničoho určitého ne-

riekla, ba práve tvrdila, že ani ona sama o tom nevie, a že sa najprv prezvedieť musí, čo to má vlastne byť. Na každý prípad ale že dobre urobíme, keď ju vtedy a vtedy, ako to pozvanky oznamovali, navštívime.

Že sme my neváhali naplniť túto žiadosť, to tuším ani zpomínať netreba. Shromáždili sme sa všetci do jedného v určitý deň a hodinu, a uvítaní sme boli samotnou tetkou Madlenkou.

To bolo pre nás opäť prekvapenie. Pevne úfali sme, že aspoň naše krásavice tam najdeme. A tu ani duše. Nuž ale už sme tam boli. Pokojne, trebárs i s jistou netrpezlivosťou čakali sme tie veci, ktoré prísť mali. A onedlho prišli.

Dovoľte, aby som vám vyrozprával ako to bolo.

Otvoria sa dvere a nimi vchodia Anastasia s Ernestinou, potom Emma so Žofiou, a konečne Eleonora s Marinkou, všetky rovnako ustrojené v beluškových ako ten novopadlý sneh šatách, okrášlených ružovými pantlikami, a každá na belunkej rúčke zavesený utešený venček. Vnišly, a hneď za nimi jich mamičky. A čo ešte za tými nasledovalo, to ostalo už tam von.

Paničky okrášlili nás tými vencami „za zásluhy, ktoré sme si nadobudly o sriadenie maškarného bálu,“ ako to v jích mene tetka Madlenka nám prednášala. Boli sme v skutku prekvapení, preto, že sme na niečo podobného ani z ďaleka pripravení neboli.

My sme sa zdráhali prijať také nezaslužené vyznačenie, až netrpezlivý Milko koniec urobil nášmu zdráhaniu:

„A ja veru veľmi vďačne a radostne prijímam tento veniec od panny Ernestiny, a to i vtedy, kebych nemal žiadnych zásluh. Tým viac ma to ale teší, keď sa mi dostal za neznáme zásluhy.“

Jeho príklad nasledovali sme už potom ochotne i my ostatní.

Ale potom nasledovalo čo nasledovalo.

Nie bez príčiny riekol som, že čo za mamičkami nasledovalo, to ostalo už tam von. To teraz prišlo dnu.

A byly to slúžky s celými batohami na rukách, ktoré skladaly na veľiký stôl. A ten

stól pomocou 12 krásnych ručiek v okamžení bol pokrytý a na ňom rozličné laskominy porozkladané.

Nasledovala hostina. A to všetko k pocte našej. Bola to náhoda, alebo asnaď úmyslne taký poriadok bol urobený, že mestá naše vyznačené boly po boku práve tých, ktoré nás vencami okrášlili? Tetka Madlenka bola vo vytržení, že sa jej tento nový návrh tak skvele vydaril. A že sme i my zo svojej strany neboli mlčanliví, ale voľný prúd popúšťali veselosti, to pripísať nutno z jednej strany tomu vyznačeniu, ktoré nás trafilo, a potom i tomu dobrému víncu, ktorým nás naše susedky štedre častovali.

Bol pôst, a blížili sme sa už k veľkému týdňu, preto o tanci ani myslieť. Ale po hostine nasledovala jiná zábava.

Tetka Madlenka s mamičkami usadily sa dohromady, a my mládež zase pospolu, a potom začali sme sa zabávať rozličnými hrami. Že medzi tými boly i hry o zálohy, ktoré rozličným známym spôsobom vymieňať prichodilo, to každý zná, kto v tých časiech žil, o ktorých vyprávajú tieto rozpomienky.

A tak ubiehal nám čas milo až radosť. Hlásnik už hlásil desiatu, a mamičky sa ešte nehýbaly a my ešte menej.

Od maškarného bálu medzi mnou a Strmým, aby som použil diplomatického výrazu, panovala napnutosť pomerov. Pozorovali to už i naši ostatní priatelia. A nejedonraz už na to urobená bola i poznámka. Ale tá napnutosť neumenšovala sa. Mne to nebolo po vôli, lebo tým dobrý kamarátsky humor trpel ujmu, a už nejedonraz som želel, že som sa dal zachvátiť okamžitému rozdráženiu a Strmému rovnou mierou odplatil. Dozajista jeho nezralé vtípy nebol bych ani do ohľadu vzal, keby som nebol pozoroval jích hlboký dojem na pannu Eleonoru. Vidiac, že v tejto počína sa kluvať zrnko nedôvery, v moje šlachetné úmysly, opustila ma jináče prirodzená mi chladnokrevnosť, a tak zachvátený rozčulenosťou, vykonal som krok, ktorý mal za následok chladnutie priateľských potykov medzi nami.

Napadlo mi to i dues, vo veselej spoločnosti. —

Eh! myslím si, urobme tomu koniec, múdrejší popustí a ustúpi, a tak odhodlal som sa, že ja urobím prvý krok k smiereniu. Znal som dobre povahu Strmého, a presvedčený bol, že on akživ neodhodlá sa k takému kroku, ktorý by vlastne on bol mal prvý urobiť.

Vezmúc pod rameno pannu Eleonoru, šiel som rovno ku nemu.

„Panna Eleonora! buďte vy laskavým sudcom medzi nami. Vy ste boly očitým svedkom i toho, čo on urobil mne, i toho, čo ja urobil jemu —“

„Kedy? kde?“ opytuje sa zadivená Eleonora.

„Ach tak! vy neznáte, čo je medzi nami?“ odvetujem ja. „Od maškarného bálu nie sú už také úprimné sväzky priateľstva medzi nami, ako boly predtým. Pravda, nie vy, ale pekná kvetinárka maškarného plesu bola svedkom. Ach! ale myslím ráčite sa rozpomínať dobre: akou mierou meral on Kytajcovi stojavšiemu pri kvetinárke, a akou mierou odplatil Kytajec tureckému mnohými rádmi bohate okrášlenému bašovi!“

„Ach! tie pletky,“ hovorí s úsmechom Eleonora, „a za to sa asnaď hneváte? Je to pravda, pane Strmý?“

„Nie, panna Eleonora,“ odvetil on, „nie, ja som to už dávno zapomnel. A že je tomu tak, tu podávam Samuelovi ruku!“

Stisli sme si priateľsky ruky.

„No tak je dobre! tak sa mi líbete!“ riekla Eleonora, „a teší ma, že dnešný deň stal sa dňom vášho smierenia!“

Ale koniec zábave. Všetko sa už poberalo domov. My hromadne ešte vzdali sme naše hlboké vďaky, tak tetke Madlenke, ako i paniam a pannám za nezaslúžené poctenie, alebo zásluhy naše veľmi preceňujúce vyznačenie. Potom ale každý odprevadili sme svoju krásotinku i s jej mamičkou domov.

„Dobrá noc! daj Boh, aby mnoho takých radostných dní nám zasvitlo!“

Osudný bozk.

Martin Kurz natolko pokročil so sriadovaním obchodu svojho s miešaným tovarom, že ho dňa 1. mája otvoril verejnosti.

„Je to vraj divný pocit, hovoril nám, ktorý ma pri tomto kroku zaujal. Stál som na prahu svojej, rúskou nejistoty ukrytej budúcnosti. Aký to rozdiel, byť cudzím pomocníkom, a svojim vlastným pánom. Ako pomocník žil som si bez starosti, ani najmenšou nedotklo sa ma, či sa obchod daril alebo nie; ztraty utrpené neboly moje, ale princípálove, pravda i jeho bol ošoh, ale nie mňa lež jeho ťažila s každým kupectvom spojená nejistota. Ja som mal jistotu, že prvého každého mesiaca dostanem svoj plat. A teraz? aká ma budúcnosť čaká? či budem v stave vydržať súbeh so staršími kupectvami? či sa mi podarí získať dôveru obecnstva? všetky tieto myšlienky sprevádzajú každý môj krok. Teraz každá ztrata, len mňa trať. — Nieкто by si asnaď myslel, že nič snadnejšie, nežli otvoriť sklep, obecnstvo postará sa o jeho udržanie. Ano, ale získať toto obecnstvo, a nie len získať ale pojiť si ho i pre budúcnosť, to je bračkovci ťažká úloha. S Božou pomocou ufám sa, že sa mi podarí!“

My sme mu uznali, že pravdu hovorí. Ačpráve divili sme sa, že on tak vážne hovorí. Nebol to jeho obyčaj. Poznali sme ho dosiaľ, ako mladocha, ktorý len zo zábavnej a veselej strany pozeral na svet. A teraz z razu stal sa veľmi vážnym a usedlým. Tak to býva takmer vždy, keď mladík neprestajne vo veselých zábavách pohybujúci sa, zastane si na hranicu deliacu radostnú minulosť od príkrej budúcnosti, keď nadíde doba, aby na svoju vlastnú ujmu a škodu pustil sa ďalším prúdom života. Nuž ale i my, kamaráti jeho, pevne sme boli presvedčení, že Martin Kurz nepodľahne.

Sotvy že otvoril svoj obchod, medzi prvšími návštevami jeho sklepu bola panna Anastasia so svojou matkou. A táto návšteva dobre sa vyplatila. Nabrali rozličného tovaru. Veď už vraj dávno, hovorila matka, vyberaly sa do Pešti tým cieľom, ale vždy odkladaly, a teraz, keď vedely, že Kurz o nedlho zamýšľa otvoriť obchod, čakaly na to, aby jemu doprialo ošoh, a nie cudziemu.

Navyberaný rozličný tovar v značnej summe poslal Kurz skrze svojho učňa do bytu pána Rubalovského. Medzitým odberaly sa i dámy.

Martin Kurz odprevádzajúc jich úctive ďakoval za návštevu, odpurúčal sa i do budúcej blahosklonnosti a pani Rubalovskej pobozkal vrele ruku.

Potom ale zastanúc pred Anastasiou a chytiac ju za ruku hovoril:

„Panna Anastasia! pevne som presvedčený, že Vaša laskavá návšteva prinesie obchodu môjmu požehnanie a šťastie. O príjmite moje hlboké vďaky, a odpustite, že nemôžem sa zdržať Vás za to pobozkať!“ A na tieto slová nasledoval tak rýchlo skutok, že Anastasia len vtedy zepamätala sa, keď cítila vrely bozk na ústach svojich.

„Čo robíte pater Kurze? to je opovážlivosť!“ zvolala, zakryjúc si ako pivonia zarumenenú tvár. —

Na jej slová obrátila sa už z dverí sklepu na ulicu vyšlá pani Rubalovská, a zpozorujúc čo sa stalo, zvolala:

„Tedy tak? táto opovážlivosť vám draho padne. Toto je hrozné, neslýchané, oh! za to bude sa môj muž s Vami rozprávať!“

Na jej krik začali sa ľudia schodiť. Martin bol vo veľkých rozpakoch, nemyslel, že mu dobre zamýšľaný čin tak zle vypadne. Prosil za odpustenie, ale pani Rubalovská nepočúvala ho viac, ale spechala preč, pojmúc za ruku svoju, verejne obrazenú dcéru. A ani Anastasia neobzrela sa viac na neho.

Nevrlý vrátil sa do sklepu, a mrzel sa sám na seba.

„Hľa! tu je už prvý hlúpy kúsok, a s ním ztrata dobrého, výdatného odberateľa. Vari mi čert pošepnul tú opovážlivosť? Len čo z toho bude? S majorom nedá sa žartovať, ten žartov nezná. A zdá sa mi, že matka viac rozhorlená bola ako Anastasia. Čo sa stalo, už sa neodstane; poručeno pánu Bohu!“

O chvíľu vrátil sa učen a vyprával, že sa už vracal, keď ho stretly panie a seba zachytily, aby si vraj ten tovar nazpäť vzal.

„Ja som nevedel, čo to má byť, tedy som išiel. Pani na silu chcela nazpäť poslať celý tovar, ale panna Anastasia bola proti tomu a nechcela to dovoliť. Konečne prišiel pán major, a keď dozvedel sa o nejakom bozku, tak hrešil a kričal, až sa múry triasly; panna Anastasia dala sa do usedavého plaču, pani

majorka zalamovala rukami, a ja nalakal som sa tak, že som sa od kľučky odberal a ušiel, a teraz som tu.“

Táto zpráva učňova ešte zväčšila nespo-kojnosc Martinovu, ale nehovoril nič, len sa hlboko zamyslel.

Ale nemal dlhý čas na rozmyšľovanie, lebo asi o pol hodiny prišiel mestský hajdúch s pozdravením od pána kapitána, aby sa mu zajtrá ráno páčilo o ôsmej hodine ustanoviť na ratúz alebo mestský dom.

Teraz videl Martin, že jeho žart môže mať zlé ovocie. Čo mal robiť? kde najst radu?

Sotvy zavrel sklep, sobral sa vyhladať Strmého, „ten ako advokát bude najlepšie vedieť, čo mám robiť!“ myslel si ubiedený

Sedeli sme v hostinci u „zeleného stromu,“ keď vběhul medzi nás. Na tvári mu vídali bolo, že ho niečo tlačí.

„Ach! dobre, že si tu priateľ Jurko!“ zazrúc Strmého, hovoril, pre nás ostatných nemal dobre ani oka.

„No a čo chceš so mnou?“ opýtal sa ho Strmý.

„Poradiť sa!“ odvetuje Martin.

„Máš nejakú pravotu? ty Martine? ešte si len otvoril obchod, a už sa ideš pravotiť? to nedobry počiatok!“

„Veru máte pravdu, že nedobry počiatok!“

„Nuž tak hovor, čo ti mám radiť?“ či je asnaď tajná záležitosť a nechceš pred jinými hovoriť?“ zase Strmý.

„Ach na ostatok i tu rozpovedať môžem, veď sme všetci svojskí, a moja záležitosť i tak nebude dlho tajomstvom. Nevie, či už teraz nehovorí o nej celé mesto,“ žialne vzdychnúť dodal Kurz.

A potom do podrobna vyprával celú záležitosť, ako sa stala.

My sme sa len usmiali, a neznali sme pochopiť, prečo je kamarát Martin taký zplašený. Lebo celá vec zdala sa nám byť smelým a opovážlivým síce, ale predsa len žartom, o ktorom nezaslúži tolké histórie robiť. Keď ale ďalej hovoril, že dostal už pozvanie ustanoviť sa zajtrá ráno o ôsmej hodine pred kapitána, všetci sme boli jednomyslní v tom, že pán majór Rubalovský z komára robí veľblúda.

Všetci? Ach! Bohužiaľ nie všetci.

„A ja ti mám radiť?“ opytuje sa ho Strmý.

„Áno, prosím ťa o to, ty znáš zákony, znáš obyčaje pri súdoch, znáš, čo by mi v tejto veci osožiť alebo škodiť mohlo,“ takmer trasúcim hlasom hovoril k nemu strachujúci sa Martin.

„A si hotový i pred vrchnosť soznať, že si ju násilne pobozkal?“ examenoval ho Strmý.

„Násilne? to nie, násilie tam nebolo žiadne, ale uznávam a všade som hotový vyznať, že som ju proti jej vôli pobozkal!“ plný úprimnosti odvetil Kurz.

„No dobre! všetci ste svedkovia jeho soznaní,“ obrátiac sa ku nám pokračoval Strmý.

„A ja na prípad, že by to pozdejšie tajit chcel, všetkých Vás pozvem za svedkov.“

Zadivení hladeti sme na neho. Lebo nám to volajako nešlo do hlavy, žeby k ospravedlňovaniu Martinovmu potrebné bolo naše svedectvo. To veru žiadnemu ani nenapadlo, že by Strmý toto dôverné soznanie chcel aspoň proti Kurzovi.

„Ja ti neviem, ba ani nemôžem radiť v tejto záležitosti,“ hovoril ďalej Strmý. Vieš v akých pomeroch stojím k Rubalovským vôbec, a ku Anastasii zvlášte. Presvedčený som, že mňa Rubalovský pozve za svojho zástupcu, a tu by rada moja nebola miestna.“

„Ale Jurko, nehovor že tak,“ ozval sa zase Martin v úzkostiach, „či i ty sa tešíš mojej nesnádzi? to bych nečakal od teba!“

„Tešíť sa ja neteším, ale dotkýňa sa ma tvoj prípad,“ odvetuje Strmý, „čo mňa do svojich nesnádzi, ktoré si si narobil a pripravil sám? Ja viem, čo je moja povinnosť a podľa toho pokračovať budem. Netajím, že sa v istom ohlade i teším. A síce v tom, že z celej tejto záležitosti vykluje sa roztomilá kriminálka.“

„Kriminálka?“ zvolal celý predesený Kurz.

„Veď asnaď len nechceš ty kamarát Strmý,“ zamiešal sa Záleský do reči, „proti Kurzovi zaviesť kriminálku?“

„A prečo nie? Ba chcem, a zavediem ju, to vám sľubujem,“ odvetil s celou určitosťou náš kamarát pravotár.

Videli sme, že nežartuje, a preto s oškľivosťou odvrátili sme sa od neho. Až teraz poznávali sme ho.

Len Martin ešte netratil nádej, domnievajúce sa, že ho Strmý len straší.

„Ale Jurko! zaklínam ťa na naše staré priateľstvo, nerob také ukrutné žarty so mnou!“

„Žarty? to sú nie žiadne žarty. A následky pripíš sám sebe. Že kriminálku proti tebe vyhrám, je tak isté, ako dvakrát dva sú štyry. A keď následkom toho zavrú ti sklep, toho si sám príčinou budeš!“

„Jurko! rozpomeň sa na Pešť a tvoje jurátske časy,“ na novo prosebne hovorí Martin, „rozpomeň sa, kolkoráz vytrhnúť som ťa ja mojím grošom z ťažkých nesnádí, v ktorých si väzel —“

„Čo mi to máš na oči vyhadzovať? je to slušná vec?“

„Nevyhadzujem ti nič na oči, ale ťa prosím, ako som ja tebe bol na dobrej pomoci, aby si mi to teraz tvojou dobrou radou odplatil. Dozajista dobre pamätáš, že i advokátsky diplom moje dukáty ti vymenili!“

„Vrátim ti jich!“ odseknul Strmý, vzal klobúk a odišiel preč.

„A je to možné?“ hľadiac jedon na druhého opytuje sa.

„Žiaľ Bohu možné!“ rečie Záleský, „až teraz zjavil sa nám v svojej opravdivej povahe. Dosiaľ verili a dôverovali sme jeho otvorenosti. A aj hľa teraz vidíme, akým je priateľom Strmý. Sebeckto je smer dávajúcim tahom jeho bytnosti; ctižiadnosť a túžba po vyznačení sú hlavným hýbadlom jeho účinkov. A kde jedná sa o ukojenie týchto, nezná ani slušnosť, ani priateľstvo, zabúda na užité dobrodenia a dopúšťa sa ohavnej nevďačnosti. Myslím na toho, ako na kamaráta viac spoľiehať sa nemôžeme. On sám vylúči sa z kola nášho, v ktorom i tak nie veľmi dobre cítil sa!“

„Hrôza! hrôza!“ hovorí Milko, „takto sa sklamať v človeku. A ešte má dosť opovážlivej bezočiatosti nás chcieť za svedkov volať — to je neslýchané.“

„Pravdu máte priatelia!“ poznamenal som ja, „ale tým nie je pomôženo Martinovi. A toto je na teraz najpálčivejšia vec. Čo sme i nie advokáti, ale za to môžeme mu asnaď dobrou radou byť na pomoci.“

„Ja by som myslel,“ hovorí Krupec, „aby ešte pred ôsmou hodinou ráno šiel do Ru-

balovských, a už je darmo stala sa chyba, to pravda nikto, a Martin najmenej nemohol predpokladať, že z toho žartu tolko hluku natropeno bude, nuž ale to je už po vojansky. A major je vojak. Myslím tedy, aby Martin šiel a prosil za odpustenie, a tak, aby skôr priateľsky pokonaná bola celá záležitosť, nežli príde pred kapitána!“

„Na to som už i ja pomýšľal. Ale prosím Vás pred ôsmou ísť na návštevu, veď je to neslušná vec,“ poznamenáva Martin. „A jestli ma ani nepripustia, alebo ak tento krok nebude mať vonkoncom žiadneho výsledku, čo potom?“

„Darmo je,“ hovorím ja, „aspoň si všetko urobil, čo si za primerané držal. Potom ti neostáva nič iného, nežli ustanoviť sa na mestský dom!“

„A prosím Vás,“ zase Kurz, „čo tam urobíš? mám soznať pravdu a všetko ako sa stalo, alebo tajiť, keď niet žiadnych svedkov, a na jej ružových perách do zajtrá nebude znaku zpáchaného attentátu?“

„A matka?“ opytuje sa Záleský.

„Matka? tá nemohla vidieť, čo sa za jej chrptom dialo!“

„Ale asnaď mohla počuť!“ poznamenal Milko.

„To už možno. Ale nemyslíte, žeby taježenie osožiť mohlo?“

„Nie!“ riekol som ja s celou určitostou, „tým by si sám seba zhanobil. Anastasia vie, čo sa stalo, no a tú ako šlechetný a poctivý muž obviníš zo lže, keď ona pravdu má, nemôžeš a nesmieš. To by ešte horšie bolo, nežli čo vyviedol Strmý!“

„Tak je, tak!“ prisviedčali ostatní.

„Tak som i ja si umienil, ale predsa chcel som zvedieť, či súhlasíte i Vy!“

„Eh! keby to ešte bola Emma,“ namietnul Milko, „to by bola ľahká pomoc. Ale Anastasia!“

„A aká pomoc?“ zvedave opytuje sa Martin; neborák, lapal sa v úzkostiach každej slamy, ktorá by mu pomôcť mohla.

„Nuž jednoducho, a to tam pred kapitánom požiadal by si ju a jej rodičov o rúčku, a vyznal by si, že ten bozk bol bozkom sve-

renia. Postavím sto zlatých na jedon, žeby si si tak najlepšie pomohol z brundy.“

„Veď ale,“ zúfale dodáva Martin, „ja sa ešte ženit ani nemôžem ani nechcem. A ten kriminál, ten kriminál, ten ma ešte o rozum dovedie!“

„Nelakaj sa pred časom, dost bude potom, keď nebude jinače. Ja na všetky hrozby s kriminálom nedám ničoho —“

„Lebo neznáš Strmého. Ten je v stave to urobiť, len aby Martinovi zapríčinil nepríjemnosti, a teraz tým viac, že mu pred nami pripomenul dobrodenia, ktoré od neho požíval. I ja som presvedčený, že pred statočným sudcom z celej tej kriminálky bude len poctivý smiech. Ale vždy je to nemilá vec, keď o človeku ide chýr, že má kriminálnu pravotu!“

„Nuž ale veď je vari trestuhodné i osočovanie, a potom ešte je to nie jisté, či Rubalovský dopustí, aby veci tak ďaleko zašly. On je prisny, strmý muž, ale nikto o ňom nemôže riecť, žeby bol nespravodlivý, a na niečo záhube pracoval,“ pozamenal som ja.

„Tak myslím i ja!“ odvetil Záleský, „ani neverím, žeby hrozby Strmého s prívolením majórovým došly uskutočnenia. Nie, ale obávam sa, že si Strmý vykoná plnomocenstvo, a potom na vlastnú päť bez vedomia Rubalovských šarapatí bude. Ostatne možno je ešte vždy i to, že ho major ani nepoverí s vedením pravoty!“

S tým sme sa rozišli, neznajúc nič potešiteľného poradiť Martinovi.

Bola to zlá noc pre neho. Celú noc nezahmúril ani oka. Nespál, a predsa strašlivé sny morily ho. Videl sa v železách okovaným, ako s ostatnými trestancami zametá rynek; videl zamknutý svoj novo vystrojený obchod. A bolelo ho, keď v trapných snoch videl, ako sme my bočili od neho.

Až nás prechodily zimomriavky, keď nám vyprávval tieto svoje desné sny. Ale konečne svitlo ráno, a udrela i osudná hodina.

Dostavil sa na mestský dom samý prvý. Tam čakal chvíľu až prišli Rubalovský s Anastaziou hustým závojom zakrytou. Už pred ôsmou hodinou chodil, ale márne, do Rubalovských, nebol pripustený. Tu opäť priblížil

sa k majórovi, prosil za odpustenie, ale márne, Prosil Anastáziu, aby sa smilovala nad ním, a svojmu dobrému srdcu, aby dovolila prímľuviť sa za neho. Videl, ako závoj kolo očí vlačí sa, ale ústa jej nepreriekly slova odpustenia, potechy, len hlavou odkázala ho na otca. Ešte raz chcel sa obrátiť na tohoto, ale v tom kapitán pozval stránky do svojej chyže.

Pán kapitán žiadal pána majóra, keď stránky požiadal zaujať miesta, aby ráčil predniesť žalobu. Pán Rubalovský urobil to v obsírnej reči, v ktorej hlavnú váhu kládol na zmáhanie a rozširovanie sa ľahkosti mravov, až konečne prišiel ku predmetu obžaloby, že jeho dcéra Anastasia verejne zneuctená bola včera obžalovaným, keď ju tento na verejnom mieste násilne pobožkal.

Kapitán obrátil sa teraz ku Martinovi, ktorému veľmi obľahčeným bolo postavenie, vidiac, že Rubalovský prišiel bez zástupcu, a zvlášte, že Strmý nebol prítomný. A preto s celou otvorenosťou na otázku kapitánovu: čo má predniesť na obžalobu? odvetil:

„Pravda je, že som sa previnil, ľahkomyslné previnil, ale Bôh mi je svedkom, že u mňa nebolo zlého úmyslu, a menovite, že mi ani vo sne nenapadla myšlienka obraziť pannu Anastáziu. Chcel som len výraz dať mojej nekonečnej povďačnosti, a hrešil som, že som k tomu volil spôsob, aký som voliť nemal. Tu pred slávnou vrchnosťou prosím za ľaskavé odpustenie, a podrobujem sa ochotne každému trestu, ktorý mi uložený bude. Mnoho som už pretrpel od večerajška, ťažký to trest za moje previnenie, preto ešte raz prosím, odpustite mi, alebo aspoň majte milosrdenstvo so mnou!“

„Pri takomto kajúcom soznaní obžalovaného,“ hovoril kapitán, „pravda najpríhodnejšie by bolo, keby žalujúca strana pohnutá jeho prosbami, upustila od žaloby, a tak dopustila smierenie a priateľské pokonanie!“

„Ja žiadam, aby pokračované bolo v smysle zákona,“ krátko odseknúť Rubalovský.

„A vy panna Anastasia?“ opytuje sa tejto kapitán.

„V jej mene prosím, odvetujem ja,“ ozval sa majór, „ako jej otec a zákonný zástupca!“

„Znám to,“ hovoril kapitán, „ale opovážil som sa tú otázku urobiť preto, že som sa úfal, že osvedčenie panny dcéry bude mať vliv i na rozhodnutie pána majóra. Keď je tomu ale nie tak, musím podľa žiadosti žalujúcej strany pokračovať v smysle zákona. Je pánovia moji v otázke, „*crimen majoris violentiae*“ podľa *corpus juris*. A toto presahuje hranice mojej úradnej a policajno-sudcovskej oprávnenosti; nasledovne nemôžem ani rozhodovať vo veci. Lež celú záležitosť odstúpim, keď že vonkoncom nenie možné vyrovnanie a smierenie, trestnému alebo kriminálnemu súdu, do jehožto oboru účinkovania prináleží!“

„Tedy predsa kriminál!“ zalomiac rukami prenikavo zvolal Martin. „Pre Boha! či som tolko prevínil, že prísť mám o česť, svobodu, že na nivoč vynst' má môj práve otvorený obchod? —“ A ako nám vyprával, lebo celý tento výjav pred vrchnosťou napísaný je podľa jeho vypravovania. — myslou jeho preletúvaly všetky tie desné a trapné sny, ktorých obefou minulej noci bol.

I z novu obrátil sa k majórovi, a zase prosil ho o smilovanie, aby do ohľadu vzal jeho mladosť, jeho počiatočníctvo a nevrhal ho i celú jeho budúcnosť do zčky a záhuby.

„Nechcel som, ba ani teraz nežiadam, aby táto záležitosť prišla až pred trestný súd,“ ozval sa Rubalovský, „úfal som, že to bude možno ako policajný priestupok pokračovať. Keď to ale neide, a ja zadost' učinenie musím dostať, ľúto mi je, ale ináčie nemôžem.“

„Panna Anastazia! smilujte sa vy nadou mnou, a majte tú lásku prehovoríť u pána otca slovíčko za mňa!“

Anastazia vypukla v usedavý plač, tak že jej nemožno bolo slova preriecť.

Zúfalé bolo postavenie Martinovo, nevidel nikde raty a pomoci. A tu hľa napadla mu včera pripomenutá Milkom myšlienka a on obráťac sa k majorovi vetí:

„Pane majór! prosím vás tu pred slavnou vrchnosťou o ruku vašej dcéry, a jestli privolenie vaše obdržím, prosím Vás, ten večerajší bozk považovať za závdavok našich odávok!“

Rubalovský mlčí, Martin zvedave čaká na odpoveď. Anastazia neprestajne plače. Kapitán chcjúc pretrhnúť trapné mlčanie, ujíma sa slova:

„To by pravda bol ten najjednoduchší, ale spolu i najradostnejší spôsob vybavenia tejto nemilej záležitosti. Čo sa mňa osobne týka, bolo by to mojím úprimným želaním.“

„Hm! hm!“ hovorí Rubalovský, ktorému bezpochyby na um prišly poniektoré kúsky z jeho mladosti, „takým zadostučinením by som konečne uspokojil sa i ja. Neznám ale, čo na to povie Anastazia, a jej matka?“

„Myslím, že keď vy pán majór,“ zamiešal sa kapitán, „svoľujete, o získanie si súhlasu zo strany panny Anastazie a pani majórovej, postará sa pán Kurz. Okrem toho vy ráčite byť zákonným zástupcom panny dcéry!“

„Viem, viem to,“ riekol Rubalovský, ktorý zdal sa pociťť v posledných slovách kapitánových obsažený útlý úštipok. „Ale len pred súdom. V takýchto otázkach ale, ako je odanie sa, musí mať slovo a to rozhodné i dcéra, o ktorú jedná sa, i matka. Tak ja myslím!“

„A veľmi slušne a chvalitebne,“ zase kapitán. —

Medzitým Martin priblížil sa k Anastazii, ktorá mu podala ruku, a tým mlčanlive, ale predsa tým najvýrečnejším spôsobom vyslovila svoje „áno!“

„Mňa veru úprimne teší,“ keď videl, že je všetko v poriadku, ujal sa slova kapitán, „že takýmto nežným a krásnym spôsobom riešená je pravota. Keby u nás bolo ako vo mnohých jiných krajinách, zavedené občianske manželstvo, mohol bych na miesto trapného výroku spojť ruky mladého páru a vyriečť: spojení ste na veky. Nuž ale, keď i mne neprípadá úloha tohoto výkonu, prosím: ráčte prijať moje najúprimnejšie blahoželanía; Vysoko si cením, že som ja prvým, ktorý to urobiť môže!“ A podal mladým sverencom ruku. —

Tak zakončila sa pravota, z ktorej priateľ Strmý vysnovat' chcel kriminálku.

My štyria, ja totižto, Krupec, Milko a Záleský čakali sme na výsledok pravoty v úradnej chyži tohoto posledného na mest-

skom dome. Záleský ešte skôr shováral sa s kapitánom, aby hľadel priateľským spôsobom vyrovnať celú vec. A on to i prisľúbil. A tá hrozba s kriminálom, ako pozdejšie vyprává Záleskému, bola len tým cieľom urobená, aby obmäkčil neústupnosť majórovu. — To pravda, nevedeli sme, kým sme v Záleského chyži čakali. Martin nám prisľúbil, že i on hneď po zakončení pojednávania príde medzi nás, aby nás uvedomil o výsledku. Každý dopustí, že i naša zvedavosť a napatnosť oprávnená bola.

Ale na mestskej väži odbila už desiatu, a Martin nechodil. Na tak dlhé pojednávanie neboli sme pripravení.

Veliké bolo prekvapenie, keď konečne popred obloky Záleského chyže videli sme ísť Rubalovského a s ním Martina vedúceho za rameno Anastaziu.

„Čo to má byť? čo to má znamenať? — na každý prípad sporná záležitosť je k všeobecnej spokojnosti vybavená!“ takéto otázky a poznámky ozývaly sa v kruhu našom.

„Hahaha!“ vybuchnúť v hlasný smiech Milko, „čo stojí, že Martin zpomenuť si svoju radu a že nasledovať bude vera?“

„Netáraj! netáraj!“

„No veď uvidíte! No či tu počkáme Martina?“

„Pravda že tu, a čo budeme do poludnia čakať!“ bola naša odvetu.

Konečne prišiel Martin s vysmiatou tvárou.

„Nemyslel som,“ boly jeho prvé slová. „že miesto kriminálu opustím mestský dom ako — mladoženích!“

„Ty mladoženích?“

„Nepovedal som Vám!“ ozve sa Milko. „No vyprávaj, ako sa všetko dialo.“

A on vyprává nám dopodrobna všetko to, čo je už čitateľovi známe z predošlých riadkov, ktoré som, ako už pripomenuto, na základe jeho vyprávania napísal.

„A aby ste vedeli, že je tomu tak a nie ináč, splnomocnený som pozvať Vás všetkých ako svedkov ku našim oddávkam, ktoré zajtra večer odbývané budú u Rubalovských!“

„Ale i Strmý tam bude?“

„Nie, ten tam nemá miesta. Vyprává som Rubalovským včerajší výjav s ním. A mali

ste vidieť, aký to dojem urobilo. „Ten viac do môjho domu nesmie!“ zvolal Rubalovský. „Ani vidieť ho nechcem!“ poznamenala pani Rubalovská.

„A Anastazia? veď predsa bol jej osvedčeným dvoriteľom? čo že tá?“ nadhodil Záleský.

„Bol, to je pravda, ale viac trpený ako žiadany. „Nikdy som nemala dôvery ku nemu, hovorila mi, „nezdalo sa mi, že veľké obľúbenie má ohovárať kamarátov svojich a že rozpráva veci, ktoré by rozprávať nemal, atď.“

Rozumie sa, že sme i my blahoželali Martinovi.

„No ale teraz odpustiťe priatelia,“ prehovoril Kurz. „sklep od rána zavretý, musím sa ponáhľať ho otvoriť. Na ostatok si svet myslieť bude, a to tým viac, že sa vláčim na mestský dom, že sotvy som otvoril obchod, už ho zatváram, akoby bol bankrottoval.“

„No veď i my ideme. Ale predsa je to len podivné, že ty, ktorý si ešte ani myslieť nechcel na ženbu, prvý sa máš oženiť. Hľa, netreba nám už ani žrebovať. Náhoda určila, kto má byť prvým.“

„Darmo je! teraz som už rád, že sa tak stalo!“

„Len kto bude nasledovať?“

„To uvidíme. Prenechajme i to náhode!“

Všetci odprevadili sme Martina domov. Len Krupec opustil nás, aby tetke Madlenke zvestoval tú prekvapujúcu udalosť.

Na druhý deň bola slavnostná vera u Rubalovských, a tam ustáleno, že svadba bude o tri mesiace. A panna Anastazia požiadala nás všetkých za družbov, dodajúc ku tomu, že piatym bude bezpochyby --

„Strmý?“ opýtal sa zvedavý Milko.

„Ach veru nie! ten nebude na mojej svadbe, ale môj brat.“ odvetila Anastasia, „ktorého som už desať rokov nevidela, a ktorý je poručikom v husárskom pluku. Teraz ale ufám, že príde navštíviť nás. — Družičkami budú moje, Vám známe družice.“

Mali sme o čom hovoriť, a to nie len my, ale i celé mesto. A mali sme i príčinu prípravy robiť ku svadbe, ktorá mala síce urobiť štrbinu v našom priateľskom kruhu, ale predsa vítanou nám bola.

(Pokračovanie nasleduje.)

Napomenutie.

Pritúl sa k svojím, kým je na to čas!
 Ach, milujže jich, až milovať smieš!
 Príde hodina, s ňou pokonný hlas —
 A ty na jích hrob vzdychy poniesieš.

Nedopusť, by ti srdce vytlelo
 Z horúcej lásky, keď dopúšťa čas!
 Miluj, keď k tebe vinie sa vrelo —
 Blízneho, jehož čisté city znáš.

A keď on verné srdce odhalí,
 Priviň ho k sebe, čiň mu, čo sa dá;
 Zotav ho láskou v čas žitia malý,
 Keď smútkom krehne a ranou padá.

Pozoruj na reč, slovo, jazyk svoj,
 Bo strela z úst sa ľahko vyvalí;
 No nelkaj, že si nechcel nepokoj,
 Keď kto nad krivdou ťažko zažiali.

Ach, miluj, miluj, keď je lásky čas!
 Ach miluj všetko, čo milovať smieš!
 Odznie hodina, s ňou pokonný hlas —
 A ty na hroby vzdychy poniesieš.

Iste tam padnú tvoje kolená,
 Zakvíla oči k slzám hotové,
 Kde bytnosť, tebou bôlne ranená
 Spí už sen večný — na hrobitove.

Voláš-li na ňu: „ach, hoď že okom
 Ešte raz na mňa, na tichý hrob svoj,
 A premiň vinu v nebi vysokom —
 Veď ja som nechcel tebe nepokoj!“

Ona nevidí, neslyší teba,
 Neletí dolu objať ňu milá;
 Z hotových kedys' k bozku úst zleba
 Nešepce, vinu že odpustila

No ona v žiare chveje sa mieru,
 Keď ju i drzosť ranila divá;
 Navzdor prudkosti tvojej úderu —
 Dostala miesto, kde pokoj býva.

Ach, miluj svojich, kým máš k tomu čas!
 Ach miluj, miluj, kým milovať smieš!
 Udre hodina, s ňou zavzneje hlas —
 A ty na hroby vzdychy poniesieš.

Jozef Jančo.

Bratom.

(K otvoreniu „Kola“ v Prešove r. 1871.)

Bratia! nech vás Bôh požehná —
 Sem sa, sem sa do kola!
 Jeden cit a jedna snaha
 Nechže tu v nás plápolá:
 Jeden cit na žertvovisku
 Vrelej lásky národnej,
 Jedna snaha na oltári
 Budúcnosti svobodnej.

Bratia! nech vás Bôh požehná —
 Sem sa v láske a shode!
 Zášťou národ rozptýlený
 Cieľa svojho nedôjde.
 Či osvieti hviezda jedna
 Husté noci mrákavy?
 Či rameno osamelé
 Pyramídu vystaví?

Bratia! nech vás Bôh požehná —
 Za osvetu naša hrud!
 No, každý že ducha svojho
 Vlohy šlechtí, kries a buď.
 Naše heslo: činnosť jará
 V službe vedy a krásy,
 Bez tých veru nezasvitne
 Rodu nášmu deň spásy.

Bratia! nech vás Bôh požehná —
 Straší-li vás vrahov jed?
 Lakáte sa, že svet orkán,
 A my kremä útlý kvet?
 Nebojme sa! . . . Oj, krása to,
 Krása, vidieť kvet malý,
 Ako sa s ním beriť musí
 Víchor divý — zúfalý!

Bratia! nech vás Bôh požehná —
 Ruka k ruke, k hrudi hrud!
 Hor na krýdlach slávoletých,
 Na orlovskú hor sa pút!

Bo znajte, s Boha pomocou
 Príjde naša hodina:
 V novej sláve zaskveje sa
 Tá slovenská rodina!

Koloman Banšell.

Zo Slovenska do Italie.

Cestopisné obrazy od *Laskomerského.*

(Pokračovanie.)

V milánskom nádraží pri veľkom návale cestovateľov zaplatil som pokladníkovi mýlnu o 10 frankov viac, ako prichodilo, čo som len pozdejšie zpozoroval. Keď sa nával rozišiel, pristúpim s malou úfňosťou prinavrátania mi zvyšku ku pokladnici; ale statočný pokladník jaknáhie mi do očí pozrel, bez najmenšieho váhania prinavrátil mi zvyšok 10 frankov nazad. Moje srdečné vyvolanie „onesto uomo“ a pripomenutie talianskej statočnosti nech slúži za uznanlivost a vďaku.

O 1. hod. a 10. m. pohli sme sa rychlovlakom z Milána a o 3. hod. 49. m. boli sme v Desenzano. Toto je nevelké, ale peknej polohy mestečko, na jazere Garda na juhozápadnom jeho rohu vystavené. Počítuje asi 4000 obyv. Zo stanice až ku parníku v Desenzano vozíš sa viac ako $\frac{1}{4}$ hod. v omnibuse.

A tu tedy leží pred tebou Lago Garda (Laeco Benacus), jedno z najväčších hornitalských jazier v podobe kýja, jehož rukoväť medzi holami v Tyrolsku resp. Rakúsku, široká hlava ale na rovinách Talianska rozvalená je. V dĺžke má 60 kilom., v šírke od 3—24 kilom. a je miesty 300 metrov hlboké. Jeho malá severnia čiastka patrí ku Rakúsku.

Všeobecne nás upozorňovali na to, že jazero Garda býva búrne. „Fluctibus & fremitu adsurgens Benace marino.“ (Virgil.) Keď na severných holách páľčivým slncom sňahy sa topia, pary sa dvíhajú, ochladne povetrie, nastane pohyb vzduchu, a náramným prúdom neočakávané, z tých skalnatých výšin vrazí do vln víchor a blboce v jazere sta v kotle. No my mali sme šťastie, povrch vody bol hladký, modrastý, hodbábu podobný. Vetric vial, ale len natolko, aby zahrávajúc sa nám vo vlasoch, povetrie miernil. Ako sa to dobre, ľahko dýcha, tam na palube, kde fa horúčost

neunuje a čisté povetrie bez prachu a smradu do seba vtahuješ.

Jedna plavba vedie západným od Desenzano, druhá z Peschieri východným brehom do Rivy. Peschiera je väčšie mesto, pretože ale breh západný je interesantnejší, volili sme tento.

Gardánske brehy sú utešene malebné, a k tomu úrodné, tak že sa tu v svobodnom dochovávajú citróny. V zime jich ale predsa pokrývajú rohožou. V sadoch vidieť všade a už ďaleko z jazera čniet sňahobiele stĺpiky v tmavozelenom listí. To sú tie gardánske citróny, väčšie a silnejšie od siciliánskych, a dajú sa i dlhšie držať, len sú kus horkastejšie a ostrejšie.

Po krátkom čase, ako sme sadnuli na loď, vyzdvihla táto kotvy.

Prv rozkázali sme si obed. Ku mäsu pýtal som uhorky. Zdalo sa mi, že sa hostinský pri vyberaní uhoriek zo sklenice potulelne usmieva. Zahryznem, preglgnem kus tej pomorskej lahôdky — tristo hrmen! Myslel som, že som prehltol torpédo. Tá samé korenie, pekelný oheň a koncetrovaná sirková kyselina. Ak pustím uhorku na zem, prežerie dieru do lodi a zahynieme. Ináčej všetko bolo dobré, i uhorky asnaď — ale pre mornárske žalúdky. Ja jich nezapomnem.

Prvé, čo sa nám z prava nás v prostred južného brehu, ďaleko do jazera siahajúce, zjavilo, bol polostrov, dlhý, úzky jazyk Sermione. Tento podivný zelený kus zeme je historicky pamätný. Teraz tam jestvuje maličká rybárska ves, kde kedysi mocní Scalligeri nádherné byty a skvostné kúpele postavili. Pre utešený výhľad a smierené povetrie stál tu i tusculum Catullovo, kde

svoje básne skladal „Sirmio peninsularum, insularumque ocellus.“

Nedaleko brehu plávajúc, pohybovali sme sa počiatkom v čarovno idyllických, potom ale zázračne romantických krajoch. Prechodili nám na videnie bližšie, už ďalej obce, mestá, letohrady, hrady bohatých talianskych šľachtických rodín. Parolod v behu svojom z Desenzano do Rivy pristavuje sa v Salo, Maderno, Gargnano, Piovere, Tremosine, Limone a tak v Rive. Pri Salo a z druhej strany pri Forri započínajú sa ohromné vápenné vršiská, a hore vše a vše úži sa jazero, tak že výhľad na oba brehy je veľkolepý. Sediac na palube, pri chladiacom vetre pohodlne obzerali sme meniace sa fantastické výjavy. Asnáď najkrajší bod v jazere je Gargnano. Tremosine sedí na vysokej, kolmo do jazera asi 60 metrov vpadajúcej zápole. Od zpodku ho ani nevidieť, len podajedné vincúrske domky, kápluky a letohrádky medzi olivami a citronovou hustinou na pokraj skaly, v závratnej výške, alebo tam v ďakej hlbine, priekotnej terasse v bielom dolomite prilpené čúpia. Musí to tam srašné byť, keď jim ponad hlavy víchor hučí, krúpy bijú, pod nohami ale jazero dunie, rozzlobené vlny o skaly trepe. Každým krokom, každým zvrtnom inší zákut, inšie tvary, napospol ale, a kde len možno, pre vyšší kontrast holých skál zelené veselé sady citrónových stromkov, vinice, a k tomu biele spomenuté stĺpky. Myslíte si k tomu dlhú modrú hladinu jazera, tak mi uveríte, že sa vozenie sa týmto jazzerom ozaj odplatí.

Z prístavu limonského vedie len chodník krkolomnými skalami hore dolinou do mestačka. Ťažko by som bol veril, že to spájka s obcou, keby som nebol videl pasažérov ako kozy hore driapať sa. Podobné čosi som ešte nevidel. Vôbec dnešní celý deň bol mi interesantným.

Vyššie Limone volačo viac od polovice cesty ztadeto do Rivy je hranica rak. Tyrolska (trientinská), priekom cez jazero oproti Monte altissimo. Pravým brehom od Rivy dolu do kolmej steny nad vodou vyššie a vyššie sa dvihajúce vystrielaná je nová cesta, ktorá sa asi hodinu cesty do vnútra zvrtnúce,

dolinkou do Biacesa, Legos atď. až k jazeru Ladro tiahne.

Riva leží v strašnom žlebe. Pred ním jazero, vôkol neho nakopené sú ohromné hory, z prava Monte Traversole, Monte Oro, Monte Peri, z lava ďaleko dolu až po Sto Vigilio siahajúci Monte Baldo. Riva v jej alpskom hrobe už začala mrkať, keď sme sa pristavili. A kým ma na tridsiatku vyzvárali, sa zatmelo. Za to ale mesiac pribehol, s lučivom, a prívetivý Tyrolčan, kupec surového tovaru, a württembergsky kráľ, oekonomický správca, naši spolucestovatelia, trpezlivo čakali nás, kým ma odbavili. Niesol som volačo milánskeho hodbábu, ten som oznámil, a po odvážení, odcenení, zaplatení, premieňaní, vyhasnutej svieci, opakovanom zapálení, zapísaní a konečnom poklonení — išiel som namrzený do hostinca.

Na prívetivej terasse sme s tými pány dlho do noci, rozprávajúc každý zážitie svoje zkušnosti, besedovali. Zo samého mesta sme vlastne veľa nevideli, len tolko viem, že sme hore schodmi, dolu schodmi, cestou a terasami, jedno nad druhou kráčali; a keď som na hostinci obločnice zatváral, videl som, že mi nad samou hlavou delá trčali. Ako lastovičie hniezdo hore na skale stála vylepená pevnostka, a z nej dolu zivali na nás Krupovice.

Tak vyzerá Riva v noci. Ráno o štvrtjej boli sme už na nohách. Začalo svať, keď sme sa zase ku brehu dolu brali. Horšie ako v Štiavnici sú domy rozmetané. Pred poštu sme raňajkovali a na poštové káry, a či čo to bolo, sadali. Veľmi pohodlné to nebolo, ale predsa dačo pohodlnejšie od dostavníka trenčínsko-žilinského. Pri rozodnení zjavovaly sa nám nad hlavami určitejšie, a akosi bližšie sa nám zdaly, pevnosti a delá nad rivanou skalinou. Pohotove stály privítať talianskych Italia irridente, jesli by sa jim zachcelo hore Gardou a Rivancom visitu urobiť. Je nad mestom stará bašta, Scaligermi stavaná, v meste Castelo la Rocca kasáreň a minoritský kostol s malbami od Guida Reni. — Brali sme sa smerom na východ brehom jazera. Z počiatku sedel som na predku voza, potom šiel som peši; týmto spôsobom clovek najlepšie obznámiť sa môže s novými predmetami. —

Cesta viedla nás už rovinkou, až do skalných stien vytesaná kade domky finančnej stráže stoja. Skupeniny malebné, interesantné. Ďalej viedla nás cesta cez malý prístav Torbole. Od Torbole diali sa cesta od brehu Gardy do vysokého sedla ohromného Monte Baldo. Toto sedlo vpadáva asi pod uhlom 30 stupňov na západ a vrch sedla môže asi na 2500 stôp vystúpiť. Celé to kusisko predstavuje velikánsku sam tam popukanú tablu a len v tých rozpuklinách vykukáva i to len kde tu kerčok divých fikov alebo trávy. V perspektive vyzerá to, ako by bolo okresané. Keď som pod alebo nad cestu vystúpil, šlo to to tak ako po krove, ale len drzosť zvetralého nummulitového vápennáka udrží botu. Videl som i čiernu kravu a kozy po tom úvale chodiť; tie len zvyk, hlad a pažravosť mohla nútiť takéto prechádzky vystrájať. A kosom tejto kosmej tably vedie hradská z Rivy do Mori ku železnici.

V Torbole pripáli k poštárskym dvom vozom po páre silných volov a tak pomaly slimáčim krokom hýbalo sa to na hor. Ja som hneď medzi iniciami zišiel dolu a jachal som až po Nago na vrch sedla pešo.

Moja raňajšia prechádzka sa mi veru zadržala. Za Rivou videl som od štice až po odtlaky dolu mohutný Monte Gicemella, na juh hladinu Garda.

Dolina od Rivy na sever delená je prostriedkom akoby sihoťou vo dvoje, bralátym kopcom. Na tom kopci sedí hrad v rumoch, z oboch strán dolinou ponáhľajú sa zelenými nivami a olivovovými sadami dva potoky do jazera; sú to žriela Mincia, oba belavo-mutné, tak ako jich neďaleký sused, mohutná rieka Adige (Etsch). Tam ďalej na obzore slncom pozlátené divnou trhanou formou a vôbec rozmanitosťou vynikajúc kopia sa hora za horou. Kraj to veľmi hrbatý a rapavý, ale interesantný. Keď som takto i pred seba, za seba, okolo seba i nad seba pozeral, skúmal a kochal sa — blízko samého hrebeňa priblížili sme sa k pevnostke malému šipkassu, blízko pod hrebeňom sedla. Stavaná je tak, že cez jej brány preísť musíš, a flankovaná je z oboch strán baštami. Tie bašty majú podobu bosmana (baba), čo ku káve

dávajú; len že miesto hrozienok špikované sú delami. Uhorský pechúr puška v ruke si na tomto, čo sa vyhladu týka, krásnom, ináčej ale nudnom hniezde vytieral oči. Po malej chvíli vyšli sme na sedlo, na rovinu, s bujným zrostom a veselým okolím, a tam medzi stromami, fikami, hroznom, olivami atď. hovie si Nago.

Obec Nago musí byť v zdravotnom ohľade veľmi príhodná, pre milovníka romantiky a prírodnín ozaj vítané miesto. Pri ceste stojí široký dom na poschodie, prízemím toho domu sú tmavé arkády, kde sa stenou do primeraného kamenného džbaru čistá chladná voda prúdi. Jak príjemne, chladno to tam. Z bokov natahujú sa rívy, rozličné kvety a ovocné krovy. Pekný taliansky obraz. — Na sever a juh vystupujú sedlom hore vysoké alpy s mramorovými lommi, farby už červeney, už žltej, a podoby už trhaney, už hladkej, krovmi obrastené, tie najživšie kontrasty. Pred nami na východ kloní sa cesta mnohými kľukami dolu do tesnej záračnými zápolami obklúčenej doliny.

Kým sa ďalej pohneme, umienil som si o Monte Baldo a jeho vrstovníkoch dačo z oboru prírodopisu preriecť.

Monte Baldo je trefohorný, kriedového útvaru, v ohromných stupkách ako pri Ferrara di Monte Baldo. Dolomity sú veľmi zhusta zastúpené, ale rozpukané; v tých hrozných rozpuklinách potoky v podobe vejara sa roztekajú.

Ďalej pri Adiči nachodí sa dolomit a červený amonitový vápenák. Všetko to v ohromných rozmeroch. V dolných vrstvách nachodí sa Oolith. V južnom Tyrolsku objavuje sa na vápenáku i Spiriferina.

Dačo som zodvihol i z tu zastúpenej kvetny, tak asi: *Stachys recta*, *Calamintha officinalis*, *Physalis Alkekengi*, *Centkranthus ruber*, *Scabiosa suaveolens*, *Artemisia pontica*, *Eryngium amethysticum*, *Funica saxifraga*. V ďalších holách na východ vo Vall di Fassa rastú: *Saxifraga oppositifolia*, *Saxifraga Androsaeae*, okolo Boci (Botzen): *Saxifraga squarrosa*, *Trioidea decumbeus*, *Cala magrostis montana*, *Daphne petraea*.

Hneď za Nagom medzi skalinami a záklukami viezli sme sa hladkou cestou na dol. Príprahu volov nechali sme na vrchu, a tak pri vkusných, na príhodných miestach stojacích káplnkách a ovenčených sochách, tu i tu násilnú smrť značiacich krížoch, zišli

do obce Mori. Tam zastala pošta, zložila čo zložiť mala, nás ale zaviezla na asi $\frac{1}{4}$ hodinu od mesta vzdialenú stanicu Mori. Tu sa už dolina na pol hodiny rozšíri, kade tečie rieka Adiža (Etsch), a kade hrnuly sa od pravekov čaty barbarských národov za ko-

Eliška Krásnohorská.

sme do kotla; spodok toho kotla vyplnený bol malým, ale pekným romantickým jazerom Loppio (líška). Z jazera dvíha sa zelený kúžlovitý kopec, na ňom na vrchu vidieť akési rumy. Ešte to chvíľu išlo tesnými mysel človeka zabávajúcimi priesmyky, až sme vnišli

ristou teplého Latiuma a za pokladmi vysokého umenia a vied rímskych národov. Touto cestou tisly sa rímské legie, predierajúc sa vše dial do odlahých vrchovatých krajov, podmaňujúc sebe národy rozličných jazykov a všakových zvykov. Toto tedy bola brána

víťazov a premožených národov. A všetkého toho, všetkých storočí, až po najnovšie časy stopy tu vidieť. Tu zanechal od jakživa lakomý človek zretedlné znaky svojej povahy: „bitie pre bytie.“

O pol deviatej sadli sme si so známym od plavby na jazere Garda Tyrolcom a Würtenberčanom do vozňa a viezli sme sa v smere severnom na Franzensfeste. Od Franzensfeste vedie dráha ďalej cez Brenner na Innsbruck, my ale viezli sme sa odtiaľ na východ až po Lienz, kde sme pred šiestou večer došli.

Ačkoľvek som sa na tomto dlhom kuse cesty na staniciach a okolím len práve natolko obzeral a bavil, nakoľko to chod vlakov dopúšťal, predsa pre veľké krásy prírody a inšie pamättnosti túto trať dačo bližšie opíšem.

Prvá stanica od Verony v Tyrolsku je Ala, veľmi zaujímavé polohy, potom nasleduje Serravallo a tak Mori.

Poniže Mori, pre dobrý chrest tam pestovaný chýrečný, pri Sto Marko vidieť silný úsust zvaleného vrchu Danteho „Inferno,“ ktorý vraj r. 883 celé mesto zasypal.

Povyššie Mori nasleduje zámok Lizzana, r. 1302 Dantem ako Ghibellinským vyhnancom obývaný. Isera s pekným vodopádom a viniciami, ktoré všade vo Val Lagarina pestované bývajú. Víno je červené, dobré, ako i všetko druhé ovocie znamenité je.

Roveredo pekné mesto s 8000 obyv.; tu ročite do 120.000 funtov hodobábu produkujú. Dosť na šlepy. Starý kaštieľ na námestí Piazza del Podesta je videnia hodný.

Villa Lagarina. Calliano. Matarello. Pred Callianom na výšinke zámok Beseno, grófa Trapp. I tu upomínajú sutiny, že sa tu dakedy celý grúň pováľal. Pred Trientom dedina Sardagno s vodopádom.

Adiža, popri nejž sme spiechali s tými šakovými prítokami z Tyrolských veľikášov, tie najpodivnejšie podoby hladkých, strmých, drzých, zeleno porostlých, už bielych, suchoparných, červených, čierných, žltých vrchov, za nimi a nad nimi vykukávaly strašnopekné sňahom pokryté nad organickými ústrojami vyvýšené hole, — tu dolu záhrady, vinohrady sa smejú, ľudia sa prplia, chrámy, hrady,

smutné, už veselé v nivách, na zápolách viesky a mestá, každé okamženie nový a nový obraz. Ja som opravdivý Slovák, syn hornatých krajov — ale veru oproti tomu množstvu a ohromnosti sú naše Karpaty len krlice. Keď to tak pozdlž a priekom preideš, a hrb za hrbom pred očami máš, veru že to tak vyzerá ako by tam svetu rebrá von vychoďily. Alebo — jestli má svet tvár, a sa hnevaf vie, tak sa mu ona v Tyrolsku škaredo zmraštila. Desať hodín železnicou sme jich istotne mnoho videli, a koľko sme jich nevideli!

Triento (Trento, Tridentum) so 17.000 obyv. dla povesti Etruskami stavané, Strabom, Pliniusom a Ptolomaeusom pripomenuté. Leží medzi velikánskymi skaliskami. Vyniká väžami, mramorovými paláci, a mnohými pováľanými hradmi. Nad mestom panuje kasareň, kedysi sídlo arcibiskupské pod menom Buon Consiglio (dobrá rada). Hlavný chrám roku 1048 založený, od r. 1212 do 15. storočia stavaný obsahuje porphyrový pomník benátskeho táborníka Sanseverino, ktorého Trentania r. 1487. pri Calliane (železn. stanica proti Roveredo) úplne sbili, a jeho samého zahlušili.

V rokoch 1545—1563 sa tu vydržovalo často zpomínané Concilium Tridentinum, vo Sta Maria maggiore. Na severnej stene závojom zakryté jestvujú podobizne členov toho conciliuma a síce: 7 kardinali, 3 patriarchi, 34 arcibiskupi a 235 biskupi.

Mestské museum chová pamättné starožitnosti rímske a keltické.

Na pravom brehu Adiči vidieť kopec podoby bašty, vrch rovný, boky zápolisto-strmé. Ztade býval najvoľnejší výhľad na okolie; od r. 1857 ho opevnili, a teraz návšteva tohoto bodu je vojanskou správou obmedzená.

Vyššie Trentu vteká Avisio z doliny Val Cembra do Adiči. Tadeťo cez viac ramien vedie 920 m. dlhý most. Povyššie toho je stanica Lavis.

Za tým vidieť prastarý brod cez Adiču, Nave Sto Rocco, do Nonsbergu vedúci.

St. Michele (Wälsch Michael čili Adler) s priestranným kláštorom otcov Augustinov z r. 1143. Z lava priesmyk Rochetta, vedúci ďalej do Nonsbergu.

Mezzo Tedesco a Mezzo Lombardo, obce delené potokom Noce. Tadeto behom Adigi bola dolina voľakedy celkom močarínami zaplavená; teraz keď vody zpusťli, je to kraj ako slušný tak i úrodný.

Salurn prvá nemecká stanica. Mimo nej rummy starého hradu, na končitej neprístupnej skale stojaceho.

Nasledujú obce Margreid, Kurtáč a Tramin. Po Salurn vládze talianska národnosť, a to je ten kraj trientský, ku ktorému Taliani z ohľadu národnosti, bratstva, tolké sympathie vše a vše na javo dávajú. Nápadné sú ale tichému pozorovateľovi tie vela slovanské mená obcí, dolín, hôr a potokov. Hole oproti vrchom Monte Baldo menujú sa Lesíni. Vyššie Boci dolina Vindš-gau (Vindi), Primiero, Predazzo, Meran, Kurtáč, Perdonig, Sirmian, Prisian, Tramin atď. Lež hore ďalej vo vrchoch tauriských, Dolomitoch a Karavankách hore Dravou a Iselou nájdeme jich viac. —

Dolina až sem prekonaná ako i ďalší jej beh je takmer výlučne, nakoľko som to myhom pozorovať mohol, vápenná, ale badal som i vrútné (eruptívne) skaliny a z čiastky i krystallinové horniny.

Od Trientu na lavo v ďalekých hlbokých dolinách vykukávaly účore Giudikánskych Alp, od Traminu Ortlerské hole. Z prava menovite z okolia Boci nazerajú sňazníky Fassanské. Dolina Fassanská je geologom chyrečná, kde sa utešený epidot, fassait a mnohé jiné nerosty nachádzajú.

Za Traminom nasleduje obec a stanica Neumarkt, ital. Egna, zväčša nemecká. Leží na lavom brehu Etschi (Adige). Vyššie Neumarktu prekračuje železnica riekou Eisack, ktorá tu do Adiče vteká. Riečište Eisacky je veľmi svevolné, strmé, nánosom zatrepané široké, čo je znakom toho, že Eisack vodami hól zosilnená búrna tuhým prúdom letí. Vidieť zo všetkého, že tu príroda rozuzdená hrozné búrky tropí. Odtialto železnica ide ne brehu Eisacky ďalej na sever, kdežto Etsch (Adiža) zvrtné sa na lavo a tečie cez Vindžgau (ako Windišdorf. Vindšensdorf pochodí bez otázky od Vindov, a je zretedlný ethymologický dôkaz rozsiahlosti pravekých Vindov = Sla-

vianov). Adiža tečie pri Merane a vychodí z jazera vyššie Glurnsu z Oetzthalerských hól neďaleko dlhej, celé Tyrolsko pretahujúcej doliny Innskej. Adiča je napospol mutná, barvy popolavo-bielej, tak asi akú vidíme zo Štiavnických stúp vytekať.

Boca (Botzen), mesto s 9000 oby., so zvláštne peknou polohou, medzi Eisackou a Adičou, ktoré sa hodinu nižej spájajú, na potoku Talfer, z dolinky Sarntal prislého; leží na predhorí, v teplom úrodnom kraji. Tu a v okolí sa dobré vína rodia a cactusi a granáty (punica granatum) divo rastú. Do 5 hodín vzdialeného Meranu a hodinu ďalekého Griesu na prse nedušných lekári posielajú. Zdvihnúc zrak hore vo východnú stranu, vidno do neba tréat Fassánske dolomity, jedon strašnejší od druhého: Schlern, Rosszähne, Rosengarten, Rothe Wand vo svojom spôsobe hrozitánske. Kotlina v jakej mesto leží, je v lete veľmi teplá, a preto zámožnejší aby páčivostiam vyhli, na tak zvaných Ritten (lazy) po okolitých romantických vrškoch bývajú.

Okolie mesta je zaujímavé, kamkoľvek sa obzreš, všade najdeš interessantné predmety, menovite hrady, zámky, kostoly a kláštory.

V stredoveku bola Boca strediskom obchodu medzi Benátkami a severnými krajinami. —

Hlavný chrám pochodí zo 14. stoloetia, a má dla lombardského zvyku na portále dvoch levov.

Nachodí sa tu i zahrada arcikniežata Rainer-a. Za oltárom v hl. chráme stojí jeho náhrobník. I jeho pekná a dobrosrdečná pani v Boci zomrela.

V blízkosti mesta stojí hrad Kuebach, majetok grófov zo Sornthein, v peknom položení s pekným výhľadom. Ďalej kúpel Radl, zámok Kampen, hrad Runklstein s freskami, vzťahujúcimi sa na starú balladu Tristan a Isolda. Rummy hradu Karneid. Interessantná je dolina Sarnská s potokom Talferbach. Vedie tu cesta mimo a popod staré hrady, bohatými na povesti, a síce: St. Anton, Rendelstein, Rafenstein, Runklstein, Ried, Wangen.

Zápoľa Kofel je strmá asi 140 m. vysoká skala, na nej stojí kostolík pútnický. Zo

Sarnthein-u vedie chodník cez 1973 m. vysoký Kreuz-Jochom do Meranu, známeho to Sanatorium, kde prsochorí letným príjemným povetím a hroznom liečení bývajú.

Nedaleko Neumarktu stojí ďaleko viditeľný arcikn. Sigismundom r. 1473 stavaný hrad Sigmundskron. Na tom istom mieste nad Adičou stála rímska tvrdza Formigaria. Potom pri dedine St. Paul rozpadané hrady Wart a Altenburg, Fuchsberg a Boimont a najhodnejší zámok Hoch-Eppan.

Tu v Boci opustil nás spolucestovateľ Tyrolčan. A tu kúpili sme hrozno a inú ovocinu lacnú a výbornú. Tu v Boci v žalári sedel tenkrát povestný Heinrich Tourville, čo svoju ženu z brehu grúňa Stiflzerjochu dolu strčil. Akýsi špekulatívny mešťan, majúci svoj byt oproti žaláru Tourvilleho, všetečných turistov za peniaze púšťal, aby sa vrahovi do jeho chýžky nazeráť, a jeho myšlienky načúvať mohli. Vo Viedni keď dakoho šibenicou odpravia, pečú Galgenpretzln, predávajú Armensünderwürstln a Francesconibinden, nuž hľa, našiel sa v Boci tiež gšeftmacher, a on našiel bláznov.

Od Móri počnúc, a čím dial tým viac, najviac ale pravda vo Franzensfeste, kam sme na obed dobehli — badali sme z celého sveta poslych obojeho pohlavia turistov, medzi nimi najviac takých, čo po holach sa škriabu, tak zvaných Alpenfekserov opravdivých a — affektovaných. Rád som sa jim prizeral, a ako som tých skutočných fekserov obdivoval, boli mi tí šakoví naprúžení a affektovaní ritieri veľmi smiešni.

Tam na stanici z tej lebo onej doliny prišli posadia sa do vozňov dámy v krátkych tesných sivých šatách, s tmavými okuliarmi, a rozpustenými vlasmi. V rukách nesú železom obité palice, dlhé ako oje, ledvá že sa to priekom vozňa vprace, a ty v ustavičnom strachu čupíš, že ťa po nose chropnú.

Dámy to obyčajne vysoké ako tá Cleopatra nedávno z Egyptu do Anglicka privezená ihla. Jich bladá pehutinavá pleť, čer-

venasté vlasy a seriozne natiiahnutá tvár dokazujú, že jich nosičky sú — Britanniky.

A tí mužskí fekseri! — Štajerský podporperený pohúžvaný klobúk so zelenou šnúrou a kickou. Krátky huňavý tmavý kabát, pléd v remeňoch, ďalekohľad, palica a okuliare. Keď sa ho vlúdne pýtaš, ako sa tam onen sňahový končiar volá, nepozre na teba a nedá ti odpovede. Vytiahne mapu a chodí prstom po nej, prehodí pár slov ku súdruhovi, z nichž rozumieš asi toľko, že včera večer raňajkali na chlume Ortlera a zajtrá ráno že obedovať budú na Grossglockneri. Títo mlčanliví opovrhovatelia nás povšedných bedárov sú tí opravdiví Alpenfekseri, členovia toho nebono Alpevereinu. Pred tými že respekt, tých som obzeral akoby boli z neba padlí.

Tí pretvorení, maškarní, veľkomestskí Alpenfekseri, obyčajne takrečení „pudelspringeri,“ keď pár krtečných kopencov prešli, napchajú si za širák hõlne kvety, menovite Gnaphalium leontodon, a sú vyberane, švihácky, ovšem v tyrolskom národnom kroji vyfintení. V ruke tiež nesú neodbytnú „rennstangu.“ Aby ale vystrojenie srdnatého chlapa úplné bolo, siahajú mu nohavice vyššie a harisne nižšie kolien, tak že mu holé kolená von vyzerajú. Opravdivého tyrolského horniaka, ktorý prinútený je na nebezpečných pochodoch po kolenách sa súchať, sú oni ohorené a rapavé ako brest; takýto omáčkový fekser jich ale má biele a mäkké ako dažďová hlísta. A to na všetkých staničiach prichodilo, odchodilo, mrvilo sa, žeby človek myslel, že už tie ohavné vršiská na drobkoch roznesú.

Od Boci hore sa dolina úžila, vody poskakovali, čím menšie tým bystrejšie, ráz všetkého okolia stával sa vrchovatejším a chladnejším, dochodili ihlové stromy, úpusty, hrable, pily, samokovy, maše, strelnice, rízne, skoky, plavačky, kde tu ešte po riedku pltnice.

Pokiaľ sme ešte červenú väzu Bocenskú videli, je dolina široká, a povyššie viníc rozprestiera sa pekný kaštanový les. Potom ako sa dolina súži, nasleduje stanica Blumau.

(Pokračovanie nasleduje.)

Večerný spev.

Dumné šero, — nebom rozosiata
 Myriády hviezd — dcér noci snivej. — —
 Velebne si luna kráča v zlate, —
 A hviezdy — tie v službe koria sa jej. —
 Svaté ticho, — všetko slastou dýcha —
 Všetko sníva blahej lásky sen.
 I lístok spí, — len časom zavzdychá — —
 Všade voľno, mne — mne je bóľno len!
 Nežne kloní hlávku kvet ku kvetu,
 Šepot lásky z hniezda vtáčať šumí. —
 Večerný zvon pokoj hlása svetu, —
 Len hruď moja — ach žiaľny vzdych tlumí!
 S vernou družkou hľa mesiac hrdo si
 Čo k oltáru šťastný ženích kráča.

A rosa zas kalich o bozk prosí, —
 Na vypriahle rty sladký mu vtáča. —
 Čuj! — spev z blízkej húšti sem zavznieva, —
 To žiali druh môj v túžbach rovný mne.
 V speve žiali — a zas v žiali spieva, — — —
 A spev ten tak — ach znie tak dojemne!

* * *

Vtáča žiale dospievalo svoje —
 V mäkké lúžko tíško sa ukladá. — — —
 Môj Bože — ach už i v oko moje
 Sa tá bóľna slza túžby vkradá!

Cyrill Gallay.

Pozri, šuhaj, pozri . . .

Pozri, šuhaj, pozri,
 Tie divové divy,
 Ako mi prekvitá
 Majeránok sivý.
 „Veru by ti, dievča,
 Veru z oču prišlo,
 Keby si videla,
 Čo mne v srdci zišlo.
 Krajšie jak majerán,
 Jak klíncec, stokráska, —
 Červená ružička:
 Verná k tebe láska.“

Ako že to zišlo? —
 „Tvých oču slniečko
 Divno očarilo
 To moje srdiečko.
 Na prvé pozretie
 Srdce sa zahrialo,
 Na druhé pozretie
 Kvieta s' zзелenal.
 Na tretie pozretie
 Už ružou prekvitá,
 A za tým slniečkom
 Dňom nocou sa pýta.

Ej, ak mu ho vezmeš,
 Zle sa s ním povodí,
 Jak morom obladne, —
 Srdce s ním uvadne.

Janko Dušný.

Pokračovanie v zbierke slovenských porekadiel.

V „Sokole“ roč. III. vyšla „Nová zbierka slovenských porekadiel“ od Zocha. V tom istom časopise, roč. IV., bola uverejnená „Ešte jedna zbierka slovenských porekadiel“ od Ondreja Oružného. V „Sborníku slovenských národných piesní, povestí, prísloví“ atď. „Mat. Slov.“ vydanom vyšly zbierky slovenských porekadiel a jim podružných viet od P. Dobšinského, P. Krupa a Fr. V. Sasinka. — Škoda by bolo tie isté porekadlá vždy opakovať, ale potrebné je dopĺňovať jich, aby časom z tých rozličných zbierok slovenských po-

rekadiel mohla sa zostaviť jedna dokonalá a úplná zbierka. K tomu cieľu podávam tu príspevok k predmenovaným zbierkam slovenských porekadiel dľa abecedného poriadku. Sossbieral som jich v prešporskej župe.

A.

Aká bolasť, taká masť.
Aká príma, taký výdanok.
Ak by z duba spadol (keď niekto z nenadála príde).

Aké nabývanie, také pozbyvanie.
Aké prasa, taký kvik.
Aký išol, takú našol.

Ani kuratu by neublížil (t. j. taký je dobrý).

B.

Baba, to je meca bezodná, nikdy nemá dost.
Beda tomu, koho lutujú.
Bez jedného žida bude jarmok.
Bez patrona ani do neba neprídeš.
Bez rebrika ani na horu nevýndeš.
Bodaj ho aby ho.
Bodaj ti cigáni zvonili (t. j. bodaj si sa obesil).

Č.

Čo chceš z koláča dieru?
Čo hluchý nepočuje, to si vymyslí (V. „Sborník,“ str. 118.) a predsa sa mu šikne (tam vynechané).

Čo je od srdca, je aj k srdcu.
Čo koho najviac mrzí, to sa ho najviac drží.
Čo len z teba bude? O sto rokov medveď.
Čomu sa človek najviac úfa, najskôr ho pomine.

Čo nemôže chodiť, musí sa nosiť.
Čo sa pächoríš, keď nemáš pary.
Čo si železko našiel? (keď sa niekto bez príčiny smeje).

Čo som zo železa? aj železo sa zodere.
Čo viac remesiel, to väčšia psota.

D.

Dnes je svätého narob sa (t. j. robotný deň).
Diera neprežitá vec.
Dievka sa má na lade sohrať.
Dobre je psovi, len nevie kedy bude žrať.
Do dobrého mecha všetko sa vopchá.
Do očí jako mäď a krom očí jako had.
Do roka proroka (dieťa).

E.

Ešte je Blaškovi za čapicu dlžen (t. j. zjašený).

Ešte žiadon na sluku neuschol (každý umre).

G.

Gazduje z mecha do tanistry.

H.

Hladáš včerajší deň?
Hladí farárovi do mešca (t. j. veľmi chorý).
Hody, hody, narobily škody.
Hory s horami a ľudia s ľuďmi.
Huba je malá diera ale mnoho premôže.
Huba malá dzurka ale veľká medzurka.

Ch.

Chudobný človek hotový cigáň.

I.

Ide mu strova na úžitok (kto dobre vyzerá).
Ideš pre ľudské hrstou a diabol pre tvoje mechom (hovori sa o lakomcovi).

J.

Jeden všetkým neuhovie.

K.

Každé právo má svoje miesto.
Keby človek vedel o tom, čo bude potom, všetkého zlého by ušiel.
Keby nebolo hriechu (závisti), nebolo by pekla.
Keby si bol šanoval, mohol psovi zlej cesty neukázať.

Keby som vedela, že motyka vystrelí, hneď by ta zastrelila.

Kde je príma, je aj výdanok.

Kde je robota, tam je mäď.

Kde som, tu som, nech som len (hovori sa o darebákovi).

Keď bude gazda na štyroch voloch vozíť a gazdina len v zástere nosiť, predsa vynosí.

Keď chceš vedieť tajných vecí, opýtaj sa malých decí.

Keď je, minie sa, a keď nenie, obejde sa.

Keď má on, nemá kol; keď má kol, nemá on.

Keď nemáš penez, pred muziku nelez.

Keď sa červík do chrenu dostane, myslí, že už niet lepšieho.

Keď sa človek raz popáli, druhý raz sa merkuje.

Keď sa na stlp šaty povešajú, aj ten je pekný.

K mysli mnoho, do roboty málo.

Koho chce Pán Boh trestať, tomu rozum odobere.

Korheľ a deti najskôr pravdu povedia.

Kotál hrniec karhá a oba sú čierni.

Kto by aj všetkým rečiam konca došol.

Kto čo lúbi, tým sa neotroví.
 Kto haní, ten kúpi.
 Kto má, tomu zhyne.
 Kto nemá roboty, začne si klebety.
 Kto sa trirazy sťahuje, jak by raz vyhorel.
 Kúpila by si čač, keby bolo zač.
 Ku každému mechu motúz sa najde (každá sa vydá).

L.

Laciné mäso riedka polievka.
 Lenivý doleží, chytrý doskočí.
 Lepšia dobrá vyhovorka ak hotový groš.
 Lepší korhelec jako nebdalec.
 Ludí sa rad a svojho rozumu sa drž.
 Ludského koňa na prostred mora.

M.

Mäd je mäd a skysne sa.
 Mladosť radosť, starosť žalosť.
 Mlyn a šenk sú čertova škola.
 Mnoho kuchariiek polievku presolí.
 Modlitba nebo zem preráža.
 More je more a prebere sa.
 Mus je veľký pán a nemôžem ešte väčší.

N.

Nabere na nohy, na rohy a potom nemôže zaplatiť.
 Najprv mlátia, potom platia.
 Na nový rok deň dlhší o kurací krok.
 Nemému dieťaťu ani vlastná matka nerozumie.
 Nemiešaj sa do otrúb, lebo fa svine sožerú.
 Nemôže sa vymotať, ak Matúš kantrov.
 Nenie dobre po ľudských trúbach vodu piť.
 Nenie väčšej závidi jak medzi dievkami a žobráci.
 Nepovedz ty, povedia tebe. (Keď dva tie isté chyby majú a jeden druhému jich vytýka.)
 Nevidí pre oči.

O.

Ocot bude vždy ocot.
 Od koho, od toho, čo koho do toho
 Opilý človek hotová opica.
 Ostatná kravička z maštale.

P.

Pán Bôh má viac, ako rozdal.
 Pán Bôh šťastím vládne a vlk ovcami.
 Paveč lebo Havel, všetko jedno.
 Peniaze sú gulaté (lahko sa minú).
 Počkaj, aby si neišiel vedľa radu (t. j. aby si nežobral).

Po nečase býva čas.
 Porád prídem, ani kočka vajco nesnesie.
 Preberáš si, jako v hnilých hruškách.
 Pred kmínom niet zámku.
 Pre jedného dedina a pre dedinu krajina (býva trestaná).
 Prenešťastné sťahovanie, keď niet čo nakladať.
 Pre svoju dobrotu vyšiel na žobrotu.
 Proti veku nenie lieku.
 Prvá láska železná košela.
 Prvá vina odpustená.

R.

Remeselník — zlatá babka; keď neteče, aspoň kvapká.
 Rodina si budme a dlhy si plaťme.
 Rozkáz psovi, pes ocasovi, pes lehne, ocasem nehne, urob si sám.
 Rozum Dora, Cifer horí.
 Rozum drahá parthéka.

S.

Sedliak s čertom do školy chodil.
 Sen je medzi všetkým najsladší.
 S jedným žalúdkom nemôže sa na dvoje hody ísť.
 S kyjom lebo palicou.
 S ledakým zle a bez neho ešte horšie.
 Sobota dievska robota.
 Spravedlivosťou najdial ujdeš.
 S prstom omáčaj, vyomáčaš.
 Staré baby robia po kútoch vojnu.
 Staré dievky budú na Bielej Hore piesok merať.
 Starí ľudia vychádzajú na detinský rozum.
 Starý ale jarý.
 Strach sa smrti rovná.

Š.

Šikovnosť nnopúšťaj ma.
 Šikovnosť žiadne čary.
 Štyroch obíde a piatemu nič nedá (skúpy).
 Švadlene na prachu prasa skape.

T.

Tá aj z ohňa uchytiť.
 Tam, kde Pán Bôh dobrú noc dáva.
 Ťažko je psa na zajaca huckať, keď vôle nemá.
 Ťažko páperie pustí (vraví sa o skúpom).
 Tlsté bolo, pohorelo, a to tenké len tak zblkne.
 To je skôr jak nová sukňa (t. j. dieťa).
 To je voda na jeho mlyn.
 To mu je všetko jedno, či piatok či sviatok.

Tomu nebude ani konca ani kraja.
 Tuším si sa o plot česal (hovori sa strapatému).
 Tuším ti Rarášok peniaze nosí.
 Ty by si bol súci pre smrť íst (hovori sa,
 keď neкто neskoro príde).
 Ty si piate kachle odo dverí (t. j. posledný).

U.

Uderil sa čert o božiu muku (vraví sa, keď
 skúpy almužnu dá).
 Už mu slepý závdavok dáva (t. j. spal by).
 Už samu palička ohladila (t. j. navykol žobrať).
 Už som ťa ledvá čakal, ako Pán Bôh dobrú
 dušu.

V.

Vávro (t. j. daromnosť), uteč odo mňa, lebo
 vybijú teba aj mňa.
 Vedľa Nebojsi aj Galanta vyhorela. (P. Krupa
 má vo svojej zbierke „Aj Nebojsa vyhorel.“
 Nebojsa, ves v prešporskej stolici, leží 1/4
 hodiny od mestečka Galanty.)
 Veď ty a ten, čo tie fajky robí, nad vás dvoch
 niet.

V Kiripolci, kde svine kujú.
 V lete každý kriček dá hospodu.
 V Lopašove, kde vlka sjiedli.
 Však ťa náhly kňaz krstil.
 Však ty dobre vieš, od čoho muchy kapú.
 V Selpicach, kde rozum merajú.
 Všetko má doma mimo vtačieho mlieka.

Z.

Zabi prasa, pokazíš koryto mäsa.
 Z čoho čo má byť, to je hneď od mala.
 Zdravá kočka, ktorá to dočká.
 Z holých rúk ešte nikto nezbohatol.
 Z prázdneho meštka mnoho nenakúpiš.

Zvláštne tropické a jinoťajné výpovede
slovenské.

Bez brytvy ho oholil.
 Deň na päťach prenosíť (podaromne chodiť).
 Do jedného mecha dujú (t. j. sú rovného
 smýšľania).
 Do mecha by ho nahnal (je bojzlivý).
 Dal nohám vedieť (utekal).
 Kúpil za utekáč (ukradol).
 Má Filipa (má rozum).
 Na ostatných chodiť (skoro umreť).
 Nedá darmo hube jest (kto mnoho hovori).

Nekoho v zuboch mať lebo nosiť (ohovárať).
 Od buka k buku robíť (ledajako).
 Od klučky sa odobrať (od nikoho).
 Otrčil päty (umrel).
 Prez sklenicu mäd lízať.
 Schlo mu na radoch (bál sa).
 Už som trúd varil (bál som sa).
 Už varia vodu naňho (stroja sa naňho).

Podobenstvá.

Ako by sa bosorky po ňom vláčily (tak vy-
 zerať).
 Ako keby chrústov žrával (tak vyzerať).
 Čierny ako havran lebo kavka.
 Čo sa natahnješ, ako pes na pazderí.
 Čo tak lezeš, jako slimák.
 Čuší, ako Nemci pri mäse.
 Čuší, ako s teplým o suchom.
 Držia spolu jako repič.
 Drží ako hluchý dvere.
 Drží ako pes ježa (nijako).
 Hladí ako sova z húšťa.
 Hladný, ako mlynárova sliedka.
 Chodíš, ako pes okolo vrelej kaše.
 Ide mu to, ako v lete na saňach.
 Ideš proti mne jako osa.
 Letí, ako švec na jarmok.
 Lúbim ťa, ako holub žitko.
 Lúty ako chren.
 Mám peňazí, ako žaba chl pov.
 Najjedol sa, jak sedliak na vianoce.
 Napravil sa, ako remeň v ohni.
 Poctivý ako hrach u cesty.
 Preberáš si ako v hnilých hruškách.
 Rozumieš tomu, ako koza patrzelu.
 Strapatý, ako hrachová kopa.
 Šedivý, ako jablôň.
 Šikovní, ako bôbov snop.
 Šikovní, ak parom lebo strela.
 Sedíš, ako tetka na hodoch.
 Tak ťa rád vidím, ako sol v očach.
 Tak to odkladáš, ako kráľovi smrt.
 Tma, ako v mechu.
 Usporiadal si to, ako sviňa mech.
 Vlečieš sa, ako smola.
 Zelený, ako krušpán lebo zimozel.
 Ztratil sa, ako gáfor.

Jacovský.

Generaladjutant Alexander Dondukov-Korsakov.

(Vyobrazenie na strane 225.)

Knieža Alexander Michajlovič Dondukov-Korsakov je po smrti Čerkaského gubernátorom Bulharska, kým neprevéde sa politické sriadenie kniežatstva.

Narodil sa r. 1820 v gubernii pskovskej. Po skončení právnických štúdií na universite petrohradskej, vstúpil ako dobrovoľník do ruského vojska. Roku 1843 nachodíme ho ako poručíka v kyrysníckom životnom pluku následníka cesaroviča a po dvoch rokoch pridelený bol kaukazskému veliteľovi kniežatu Voroncovu. Ešte toho roku súčasťnil sa veľmi namáhavej a krvavej výpravy proti odbojným horalom v Čečne a Dagestane.

R. 1846 súčasťnil sa mnohých bitiek na Kaukaze a stal sa pobočníkom najvyššieho veliteľa kaukazského. Nasledujúce roky strávil v stálych bojoch proti Kaukazanom, menovite v Čečne. Skoro obrátil na seba pozornosť svojich predstavených, tak že roku 1850, sotva 30-ročný, bol už plukovníkom gardového pluku husárskeho. Aj r. 1851 bol na bojišti a síce v oddelení generála Zavadovského na rieke Belej, kde sa Rusi opevňovali. Na Kaukaze bol dva razy ranený.

V čas krymskej války roku 1854 a 1855 nachodíme ho na maloasiatskom bojišti, kde menovite pri Kuruk-Darje bojoval a ranený bol, ďalej pri Karse, kde zničil turecké jazdecktvo, ktoré chcelo sa prebiť k Erzerumu, a pri dobytí pevnosti v čele dragenského pluku, i vymenovaný bol za generálmajóra. R. 1856 opäť bojoval v Čečne a r. 1860 vymenovaný bol za náčelníka generálneho štábu vojska donského, roku nasledujúceho stal sa generálieutenantom, r. 1868 ale pridelený bol ministerstvu vnútra, kde bol predsedom komisie k prezeraniu zákonov a presídlení sedliakov a komisie k sriadeniu smierčích súdov. Od r. 1869 bol generálnym gubernátorom kyjevskej, podolskej a volynskej gubernie. Počas rusko-tureckej války bol veliteľom 13. armádneho sboru.

Knieža Dondukov-Korsakov je ritierom rádu Bieleho oria a sv. Juraja 4. triedy, sv. Vladimíra 2. triedy, sv. Anny 1. triedy s mečom, sv. Stanislava 1. triedy s mečom, perského rádu Lva a Slona 2. triedy. Krem toho dostalo sa mu iných vojenských vyznamení.

Eliška Krásnohorská.

(Vyobrazenie na strane 241.)

Pochvalne známa básnička¹⁾ a spisovateľka česká Eliška Krásnohorská (rodinným menom Jindřiška Pechová), narodila sa v Prahe 18. novembra 1847. V útlom veku ztratila otca. Jedon z jej bratov venoval sa hudbe, druhý výtvarnému umeniu, následkom čoho vždy obklopená bola umeleckými štúdiami snaživých mladíkov. Čoho neposkytla jej obyčajná škola, to nahradzovala vlastným štúdiom. Svojimi básnickými prácami dost zavčasu obrátila pozornosť na seba; jej literárna činnosť ale až potom začala sa rozvíjať, keď obznámila sa s Karolinou Světlou.

R. 1875 prišla do Prahy, kde prevzala redakciu „Ženských Listov,“ zároveň aj primeraný podiel v spravovaní „Výrobného spolku ženského.“

Samostatne vyšly od nej básne: „Z máje žití,“ „Ze Šumavy“ a „Pěvec volnosti;“ libretta: „Lejla“ a „Hubička;“ detské spisy: „Jařinky“ a „Pohádka o větru;“ ďalej dôkladný a zaujímavý článok „Obraz novějšího básnictví českého“ v časopise Musea království českého. Značný je počet vytečených článkov o hudbe a literatúre, o školstve, o ženskej otázke atď. v rôznych časopisoch, ako aj poviedky: „Odplata,“ „Poborský kostelík,“ „Spadlá hvězda,“ „Převrácený svět,“ „Od domu k domu,“ „Zlatá svadba,“ „Dva pro-

¹⁾ Od „báseň“ je dimin. „báseňka;“ básnik = Dichter, básnička = Dichterin.

tějšky“ atď. Posledne vyšlo od nej v „Osvětě“ dlhé pojednanie o Jozefovi Kaj. Tylovi a najnovšie libretto k Smetanovej opere „Tajemství.“

Eliška Krásnohorská zaujíma už teraz jedno z prednejších miest v českom písomníctve a iste že nejednou ešte pracou ovenčí svoje meno.

Drobnosti.

Starožitný peniaz nalezény bol pri Sučanoch na „Skale.“ Tam totižto kopajúc zbrahu našli medzi jinými striebornými peniazkami (XV—XVI. stol.) a zlomkami rozličných nádob, železných nástrojov, kostí i na peniaz z I. stol. po Kr. Pánu. Je zo striebra veľkosti asi nášho krajciara s veľmi dobre zachovalým razom. Na jednej strane je hlava s kučeravým vlasom na hlave a brade a s ozajst rímskym nosom. Nápis zneje: IMPCAESAR TRAIANHADRIAN. R... Druhá strana je nie tak zretedlná. Predstavuje jakúsi bohyňu v oboch rukách fagle držiacu s nápisom okolo: PM...TRCO...., na pravej strane postavy: ...METER na lavej AUG. — Ako tento „orličí noštek“ na naše strany sa zatúlal ponechávame zkúmaniu iných, majiteľovi však bájovplnej „Skaly“ p. L. Schulz odporúčame všemožné odkrývanie tamže „zakliatych“ pokladov.

Na Vezuv má byť stavaná železnica pomocou drôtových povrazov a bude mať dvoje kolajnic. Tieto budú spočívať na železných pilieroch. Kolaje budú asi 840 metrov dlhé. Stanica na vrchu bude o 420 metrov vyššie položená, než dolnia. Na kolajach budu chodiť 4 vozne hore 4 dolu. Povrazy budú vyzkúšené na 64 krát väčšiu tarchu a vozy opatrené autonomickými bremsami. Do pohybu bude uvedená parnými strojmi so silou 12 koní.

Štachtný skutok. Pavel Jovanovič Buchvostov, veľkoobchodník v Orlove, povážlivo onemocnel. Na šťastie urobil nedávno testament, ktorý je v mnohom ohlade zaujímavý. Celý svoj kapitál v hotovosti 580.000 rublov v striebre porúča bratskej Čiernej Hore pod tou výminkou, aby na tento kapitál sriadená tam bola banka. Z dôchodkov tejto banky

má byť upotrebená jedna časť na sriadenie a vydržiavanie škôl v Čiernej Hore a na vydržiavanie štyr ženských štipendistiek v učiteľských seminároch, aby sa vzdelaly za učiteľky; druhá polovica má byť vydávaná najnúdznejším černoorským nevestám do vena.

Pôvod slova „kortes.“ Maďarský jazykozpytec Szarvas hovorí, že slovo „kortes“ pochodí z francúzskeho „cortège“, alebo čo je to isté, z italského „corteggio.“ Význam týchto výrazov je „dvoraninstvo“, „slavnostný sprievod“ a zodpovedajúce italské sloveso „corteggiare“ znamená „dvoriť“, „korif sa.“ Vidno teda, že slová „korteš“, „kortešovať“ mali pôvodne vznešenejší význam.

Vystavili mesto za 4 mesiace. Pred rokom neznalo sa ešte ani to miesto, kde dnes stojí mesto Leadville. Za 4 mesiace vystavené mesto počíta 8000 obyvateľov, má riadnu vrchnosť, poštu, banky, sporiteľne, školy a kostoly. Mesto toto leží v štáte Arkanzas v Amerike.

Nove podzemné mesto. V okolí Monte Gargone v neapolskej provincii apuleskej prišli pri kopaní studne na rozvaliny zasypaného mesta. Odkryté mesto má byť starodávne Sipontum, o ktorom zmienujú sa Strabo. Polybius, Livius a iní rímski spisovatelia. Nebolo ako Herkulanum a Pompeji popolom zasypané, ale prepadlo sa zemetrasením.

Hrnce zo skla počínajú upotrebovať v Berlíne. Je totižto istý druh skla, ktorý vydrží pálu ohňa bez toho, žeby sa puklo. Dajú sa ľahšie držať v čistote a preto dávajú jím prednosť nad riady z hliny a zo železa.

Klobúky zo skla. Jacopo Tomási majiteľ sklennej huty v Benátkach chystá ženské klobúky v jakejkolvek forme zo skla. Klobúky sú ľahké jako zo slamy.

Literatúra a umenie.

„Dejiny drevných národov na území terajšieho Uhorska. Sostavil Franko V. Sasinek, bývalý professor bohoslovnia a katedrálnej kazateľ v B. Bystrici, tajomník „Matice Slovenskej,“ kráľovskej českej spoločnosti nauk dopisujúci, uh. kraj. poverenictva k ochrane starožitnosti vonkajší úd atď. atď. Druhé opravené vydanie. V Turč. Sv. Martine. Knihlať. účastinársky spolok. 1878. Str. 254. Cena 1 zl. r. č.

Tieto „Dejiny drevných národov na území terajšieho Uhorska,“ jako aj týmže p. pôvodcom vydané:

„Dejiny počiatkov terajšieho Uhorska“ v cene 1 zl. 20 kr.

„Dejiny kráľovstva Uhorského,“ a sice I. diel v cene 1 zl. 50 kr.; II. diel v cene 2 zl. 30 kr. Potom

„Slovenský Letopis pre históriu, topografiu, archaeologiu a ethnografiu,“ a sice prvý a druhý ročník spolu v cene 6 zl.

sú k dostaniu: u pôvodcu v Skalici (Szalkca, Nyitra megye); u Eugena Kréméryho v B. Bystrici (Besztercebánya, Zólyom megye) a u správy knihtlačiarne v Turč. Sv. Martine (Turócz Szt. Márton.)

Slovenský Kalendár na obyčajný 365 dní majúci rok po narod. Krista Pána 1879. Vydáva Daniel G. Lichard, vysl. professor vied prírodných, t. č. redaktor hospodársko-remeselníckych novín „Obzoru.“ Cena 30 kr. V Skalici 1879. Písmo a tlačou dedičov Joz. Škarnicla. Str. 88.

Slovenský obrázkový Kalendár pre katolíkov, evanjelikov, starovercov a židov na obyčajný rok 1879. V Turč. Sv. Martine. Knihlať. účastinársky spolok. Str. 77. Cena 100 viazaných výtiskov 16 zl., 100 neviazaných 15 zl., 1 kus viazaný 20 kr.

Smilesove spisy „Základ blahobytu“ a „Vlastnou silou“ hodl. p. A. Černiansky v Turč. Sv. Martine vydat v slovenčine po sošitoch každých 15 dní. Cena jedného sošitu 20 kr. Pri väčších objednávkach 20% rabat.

Joz. Jireček vydal zaujímavý spis „O dejinách cirkevného básnictví českého až do XVIII. stololetí,“ čo je stručný ale úplný prehľad kancionálov toho času.

Dr. Jozef Perwolf, professor na universite varšavskej, uverejnil v „Osvětě“ celý rad článkov o východnej otázke. Je to práca v každom ohľade dôkladná. Teraz vyšla v Prahe v nemeckom preklade a zanedlho vynde v preklade ruskom.

Knihťiskárna Koláre a spol. v Prahe chystá do tlače veľké obrázkové dielo: Hradý, staré zámky a tvrže kráľovství českého, jichž deje opisuje professor August Sedláček.

Tá istá knihťiskárna chystá obrázkové dielo: Bibliotéka světových cestopisov, ktorá bude vychádzať pod redakciou Jakuba Malého po 4 hárkových sošitoch.

Slovník jazyka anglického i českého. Složil V. E. Mourek, professor. Díl anglicko-český. Sešit šestý. Cena 80 kr. V Praze. Nákladem kněhupectví: I. L. Kober.

„Bosansko-hercegovačke novine“ volá sa časopis, ktorý začal s 1. sept. vychodiť v Sarajeve ako úradný list nášho okupačného vojska, dva razy týždenne v reči horvatskej latinkou tlačený.

„Otečestvenija zapisky“ prinášajú pokračovanie zaujímavého článku „Na slavjanskom raspytji“ od P. Bobriykina. Spisovateľ uvažuje postavenie uhorských Slovanov pod vládou maďarskou a prichodi k tomu úsudku, že uhorskí Slovania nemajú sa čo obávať, žeby jich maďarský živel udusil.

Povestný znalec histórie slovenského práva V. Alex. Maciejowski vydal spis: „Żydz i w Polsce, na Rusi i Litwie, opowieść historyczna o przybyciu do pomienionych krajów dziatwy Izraela i o powodzeniu jej w przestworze VIII až XVIII wieku,“ ako dodatok ku svojmu veľkému dielu „Historja prawodawstw słowiańskich.“

Bulharské kniežatstvo sa sriadije a s nim začína sa zmáhať aj bulharská spisba. Básnici, ako Ivan Vazov a Peter R. Slavejkov, ospevujú bohatierske činy chrabrých synov bieleho cára a báječné utrpenia bulharského národa. Čo týče sa časopisectva, krem známej už „Marice“ vychodiť teraz v Ruščuku politicko-literárny časopis „Slavjansko Bratstvo,“ kde aj iný pod názvom „Balkan“ vychodiť. V Đurdevě vychodiť dva razy týždenne „Bolgarin.“ Beletrista a žurnalista bulharský, Ljuban Karavelov prevzal v Trnove redakciou politických novín „Načalo“ (Počiatok). V Plovdivě začal vychodiť politicko-literárny časopis „Pravda“ a v Svištove „Officialni Vjestnik“ pod redakciou J. Kovačeva. — Mnoho zdraru aj ďalej!

Pozvanie ku predplateniu na „VČELKU,“
časopis školskej mládeži venovaný.

Závažnými pohnútkami vedení, chytili sme sa do vydávania „Včelky,“ časopisu našej mládeži venovaného.

Presvedčení, že dôležitosť tohoto podniku nahliadnu všetci nennavní pracovníci na poli vŕučby a vzdelávania mládeže, pominieme bližšie odôvodňovania kroku nášho a pripomenieme len v stručnosti, že iné národy tohoto druhu časopisy už dávno majú, a ich pomocou mlad svojou, v útlohu veku jej života vychovávajú a vzdelávajú. My činíme v národe našom slovenskom počiatok, a kojíme sa tou sladkou nádejou, že dobrej veci poslážiť chcú, osihotení a nepovšimnutí nezostaneme.

Jaký úžitok by školské diety z čítania týchto noviniek mať mohli, nech posúdia tí, ktorí zaoberajú sa s výchovou a s vŕučbou dieťať. Osnova „Včelky“ tak sriadena bude, aby sa užitočné vždy so zábavným striedalo a myseľ dieťať púťalo. Ona bude donášať články obsahu rozmanitého, a zvlášťny zreteľ brať bude na predmety, ktoré sa v národnej škole prednášajú.

S predplatením „Včelky“ poskytne rodič, vychovateľ maličkým a milým dieťkam svojim pôžitok duševný, trváci, učíni jim radosť väčšiu než kupovaním cukrovín, koláčov, mádovnikov a iných podobných mlsanín alebo hraček.

Vychádzanie tohoto školskej mládeži venovaného časopisu, ačkofvek dostalo sa mu za podiel isteť podpory zo strany vynikajúcich mužov národa, na jichž radu sme sa do tohto podniku chytili, ničmenej podmienené je i hmotnou podporou zo strany ct. obecnstva, a preto vyzývame rodičov, učiteľov a všetkých priateľov mládeže i spisby slovenskej, aby na časopis náš nie len sami predplácali, ale menovite v domácnosti i v škole s vrelou snahou pracovali na jeho čím valnejšom rozšírení v kruhu mládeže, aby čím chce byť, tým sa i skutočne stal: časopisom mládeže školskej. Podmienené je ale vychádzanie „Včelky“ aj duševným podporovaním jej, a preto vyzývame naše národné,

za školstvo horlivo zaujaté učiteľstvo ku spoluúčinkovaniu s nami a podporovaniu nás článkami do oboru nášho časopisu patriacimi, žeby podnik náš, pri hojnej účasti obecnstva, podobne zasadenému a pilne ošetrovanému štepu, bujne vzrastáť, krásne kvitnúť a sladké ovocie niesť mohol!

Rodičia! to dobré ovocie trhať a požívať budú zo stromčeka nami pestovaného, vaše diety, vášho srdca kvietky!

Jestli že sa dostatočný počet odberateľov „Včelky“ prihlási, sľubuje vydavateľstvo k novinikám týmto i obrázky prikladať, a vynaloží všetku možnú pilnosť „Včelku“ zdokonalovať, aby si ona ku boku podobného druhu ineť reči časopisom smeľe zastať mohla.

„Včelka“ bude vychodiť 10. každého mesiaca na jednom hárku.

Prvé číslo vynde 10. oktobra t. r.

Predplatná cena: na celý rok 1 zl., teraz do konca budúceho 1879. roku, tedy na 15 mesiacov 1 zl. 25 kr.; na šest mesiacov 50 kr., na tri mesiace 25 kr.

Predplatky, ako aj spisovné prispevky a vobec všetky „Včelky“ týkajúce sa dopisy prosime upraviť na redakciu a administráciu „Včelky“ do Turč. Sv. Martina.

Ant. Em. Timko, **A. Sokolík,**

učiteľ v Divin Oroszi. učiteľ v T. Sv. Martine.

Pozvanie ku predplateniu na „Slovanský almanah.“ Začiatkom roku 1879 vydá študentstvo slovenské vo Viedni „Almanah“ obsahu belletristicko-vedeckého. Predplatná cena 1 zl. 20 kr. (v knihkupectve 1 zl. 60 kr.). Mená predplatiteľov sa v almanahu uverejnia. Predplatky posielajú sa pod adressou: Todor Štefanovič-Vilovski. Wien. VII. Burggasse Nr. 24.

Podnik tento odporúčame čo najснаžnejšie priazni ct. obecnstva slovenského.

Listáreň redakcie a administrácie.

Pt. pp. **Hviezdoslav:** Tie ostatné „Jasené zvuky“ v budúcom čísle. A viac? — **K. B.:** Ano, my dvíhať, pružiť chceme síly a teší nás, že mladší valne idú do poľa, pri čom netratime nádej, že tí

starší tiež pretrhnú svoju mlčanlivosť, aby tak oživlo zase po nivách slovenských. To druhé budúce. — **C. G.:** Podobne. — **A. E. T.:** „Mlynárovu dcéru“ uverejníme.

Predpláca sa u redakcie a administrácie v Turč. Sv. Martine:

Celoročne 4 zl., polročne 2 zl. r. č. Štujúca a remeselnícka mládež, i chudobní učítelia obdržia „Orla“ za 2 zl. r. č. — „Orol“ vychádza vo 12 sošitoch, 3¹/₂—4 hárkov silných, dňa poslednieho každého mesiaca na štvorke.

Tlačou kníhtlaciarskeho účastinárskeho spolku v Turč. Sv. Martine.